

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Francouzská identita českých spisovatelů

Jana Marelová

Bakalářská práce

2017

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana Marelová**
Osobní číslo: **H14138**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Historicko-literární studia: Historicko-literární**
Název tématu: **Francouzská identita českých spisovatelů**
Zadávající katedra: **Katedra literární kultury a slavistiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce by se měla pokusit vymezit specifický kontext českých spisovatelů, kteří nějakým způsobem spojili svou tvorbu s francouzským prostředím a publikují svá díla též francouzsky (Milan Kundera, Patrik Ouředník, Petr Král aj.)

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

ČEŠKA, Jakub. Průzračnost tvorby v zrcadle literatury. Praha: Togga ve spolupráci s Univerzitou Karlovou v Praze, Fakultou humanitních studií, 2014. Scholia (Togga). ISBN 978-80-7476-046-4. FOŘT, Bohumil, Jiří KUDRNÁČ a Petr KYLOUŠEK, ed. Milan Kundera, aneb, Co zmůže literatura?: soubor statí o díle Milana Kundery. Brno: Host, 2012. ISBN 978-80-7294-380-7. HAMAN, Aleš. Tři stálice moderní české prózy: Neruda, Čapek, Kundera. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2631-4. KRÁL, Petr. Petr Král: úniky a návraty : rozhovor. Praha: Akropolis, 2006. Osobnost (Akropolis). ISBN 80-86903-29-X. KUBÍČEK, Tomáš. Středoevropan Milan Kundera. Olomouc: Periplum, 2013. Autoři střední Evropy. ISBN 978-80-86624-66-2. LE GRAND, Eva. Kundera aneb Paměť touhy. Olomouc: Votobia, 1998. Velká řada (Votobia). ISBN 80-7198-305-5. Cesta od obrazu zpět ke slovu Lidové noviny č. 1/4/2004. Čech, který se cítí být Francouzem Živá historie č. 7-8, 8/2014. Francouzský Kundera je zase chvíli náš Instinkt č. 43, 10/2007. Ironický a skeptický vypravěč Milan Kundera Lidové noviny č. 27/7/2000. Kundera aneb Nikdo se nebude smát Lidové noviny č. 30/3/2015. Milan Kundera - skvěle utajený Mladá fronta Dnes č. 11/2/2006. Proč je dobré mít Kunderu Lidové noviny č. 27/10/2007. Velká nepřítomnost Milana Kundery Lidové noviny č. 31/3/2014. Slovu naděje nerozumím Reflex č. 12, 3/2002. Svobodný prostor jazyka ...' korespondenční rozhovor s Patrikem Ouředníkem Host č. 3, 3/2002. Česká poezie a svět po katastrofě Host č.1, 1/1999. Čítanka surrealistických tvárností Literární noviny č. 13, 27/3/2006. Můžeme změnit styl svých chyb Literární noviny č. 48, 29/11/2004. Tvorba není spektakl Host č. 5, 0/2016.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Mgr. Radek Malý, Ph.D.

Katedra literární kultury a slavistiky

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2017**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Miroslav Kouba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2016

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména o skutečnosti, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 25. 6. 2017

Marelová Jana

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu své bakalářské práce panu docentu Malému za cenné rady při psaní. Také bych chtěla poděkovat své rodině za podporu, přátelům za pomoc při anglickém překladu a zejména pak mé přítelkyni Lucii Palounkové za pomoc s grafickou stránkou.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá českými spisovateli, kteří momentálně žijí ve Francii, kde i francouzsky publikují, tj. Milan Kundera, Patrik Ouředník a Petr Král. V práci jsou popsány společné znaky autorů, jako je básnická, překladatelská či esejistická činnost, podrobněji je pak zmíněn jejich společný znak, tj. ironie a skepse. Kromě toho je v práci i krátce zmíněn život samotných autorů i jejich nejznámější díla, včetně prózy, poezie i dramatu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Francie, spisovatelé, Kundera, Ouředník, Král, poezie, próza

TITLE

The French identity od Czech Writers

ABSTRACT

This thesis deals with Czech writers, which currently live in France, where they also publish in French. Those are Milan Kundera, Patrik Ouředník, and Petr Král. In the work, common signs, such as poetic, translational, and essayistic activity of these authors are described. One of their similiarities is described in detail, that being irony and skepticism. Personal lives of the writers is also mentioned in the thesis, as well as their most famous works, including prose, poetry and drama.

KEYWORDS

France, writers, Kundera, Ouředník, Král, poetry, prose

OBSAH

ÚVOD	9
1. MILAN KUNDERA	11
1.1. Milan Kundera jako osobnost	11
1.2. Milan Kundera jako spisovatel	11
1.2.1. Próza – Romány	12
1.2.1.1. Žert	12
1.2.1.2. Nesnesitelná lehkost bytí	14
1.2.1.3. Život je jinde	15
1.2.1.4. Valčík na rozloučenou	16
1.2.1.5. Nesmrtelnost	16
1.2.2. Próza – Povídky	17
1.2.3. Drama	18
1. 3. Důvody opuštění Československé republiky	20
1.4. Vztah k České republice	22
1.5. Vztah k překladům jeho děl	23
2. PATRIK OUŘEDNÍK	25
2.1. Patrik Ouředník jako osobnost	25
2.2. Patrik Ouředník jako spisovatel	25
2.2.1. Próza	26
2.2.1.1. Rok čtyřadvacet	26
2.2.1.2. Europeana: stručné dějiny 20. věku	27
2.2.1.3. Příhodná chvíle 1855	28
2.2.2. Poezie	29
3. PETR KRÁL	32
3.1. Petr Král jako osobnost	32
3.2. Petr Král jako spisovatel	33
3.2.1. Próza	33
3.2.1.1. Zpráva o místech	33
3.2.1.2. Arco a jiné prózy	34
3.2.2. Poezie	36

4. SHRNU TÍ SPOLEČNÝCH ZNAKŮ	38
4. 1. Společné znaky	38
4.2. Vliv Francie	40
4.3. Autoři jako překladatelé	44
4.4. Autoři jako básníci	45
4.5. Autoři jako esejisté.....	48
4.6. Autoři jako skeptici	51
4.7. Recepce českých a francouzských děl	52
5. ZÁVĚR.....	55
6. RESUMÉ.....	58
7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59

ÚVOD

Když se řekne Čech-spisovatel žijící ve Francii, většina populace si vybaví Milana Kunderu. Kundera žije od roku 1975 ve Francii a je znám nejen romány *Žert*, *Nesmrtelnost* nebo *Nesnesitelnou lehkostí bytí* ale i striktním odmítáním překladů jeho děl. Kundera také odmítá mluvit o svém soukromí a neposkytuje rozhovory.

Spisovatel českého původu žijící ve Francii je i Patrik Ouředník, nejznámější pro svá prozaická díla *Europeana*, *Příhodná chvíle* nebo pro sbírku básní *Dům bosého*. Je to nejen prozaik a esejista, ale i básník, překladatel (překládá díla jak z francouzského, tak z českého jazyka) a „*autor originálních slovníkových příruček*.“¹ Ve Francii žije od 80. let.

Třetím spisovatelem, o kterém budu ve své bakalářské práci psát, je Petr Král, který však žije od roku 2006 opět v České republice. Petr Král je známý hlavně jako básník, prozaik, překladatel a představitel surrealismu. Překládá z francouzštiny i do francouzštiny, „*stojí mimo jiné za třídílným převedením Seifertových veršů do francouzštiny*.“²

Ve své bakalářské práci, v teoreticky-interpretační části (která je rozdělena do tří částí) tedy představím zmíněné autory, včetně jejich nejznámějších děl, ať se bude jednat o prózu či poezii. Rozeberu i postavy, jejich chování, témata, o kterých autoři píší. Důvody, proč opustili tehdejší Československou republiku, se zabývat nebudu, zmíním důvody pouze u Milana Kundery, se kterým je totiž spojovaná kauza udání, která mohla být jeden z hlavních důvodů jeho emigrace. U ostatních autorů byly důvody buď čistě soukromého rázu, nebo zkrátka nesouhlasili s komunistickým režimem tehdejšího Československa. Proto jejich důvody emigrace shrnu pouze ve zkratce v jejich životě. Pokud jde o Milana Kunderu, u něj se budu zabývat i sympatiemi k Česku (zbylí autoři mají totiž na rozdíl od Kundery k České republice

¹ HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008, s. 284.

²Vybraní autoři. Petr Král. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/cz/autor/petr-kral-cz/>.

kladný vztah, Petr Král tu od roku 2006 znovu žije, Patrik Ouředník pak Českou republiku navštěvuje), stejně jako vztahem k překladům jeho děl.

Druhá část mé bakalářské práce bude už čistě interpretační, představím totiž hlavní společné znaky všech autorů, jak v jejich románové tvorbě, tak v poezii a esejích. Dále zmíním i překladatelskou činnost, kterou mají všichni společnou, stejně tak více rozeberu jejich společný prvek, tj. ironie a skepse, také krátce zmíním recepci jejich děl. Kromě toho také v podkapitole nazvané „Vliv Francie“ představím díla, ve kterých se Francie vyskytuje. Ta díla sice nikterak neovlivňuje, jedná se ovšem o společný znak všech tří autorů.

Cílem mé bakalářské práce bude tedy zobrazení všech hlavních společných znaků francouzsky píšících autorů českého původu.

1. MILAN KUNDERA

1.1. Milan Kundera jako osobnost

Milan Kundera se narodil 1. dubna 1929 v Brně.,*„Sám říká: ‚Narodil jsem se prvního apríla. To má svůj metafyzický význam‘. Jak se ještě ukáže, nešlo o bonmot, ale o hlubokou pravdu.“*³

Je známý pro svůj negativní vztah k poskytování rozhovorů a svoje soukromí si velmi chrání, proto se představuje velmi stroze. Milan Valden o něm napsal: *„Žije v ústraní v Paříži s manželkou Věrou, často pobývá na oblíbeném Islandu či Martiniku, vyhýbá se publicitě, jen výjimečně poskytuje rozhovory a do Čech jezdí zřídka, a ještě inkognito. Okolnosti svého života úzkostlivě tají a ve svých knihách uvádí jen tento stručný životopis: ‚Milan Kundera se narodil v Československu v roce 1929. Od roku 1975 žije ve Francii. Je pověstný svým perfekcionismem: svá díla neustále v detailech piluje a pečlivě si hlídá kvalitu jejich překladů alespoň v těch jazycích, které sám ovládá, především pak ve francouzštině. Také vydávání jeho děl v Česku, které sám řídí, postupuje velmi pomalu právě proto, že autor musí vytvořit definitivní české verze na základě srovnání rukopisů (často poztrácených), torontských vydání (v nichž je bohužel řada chyb a nepřesností či vynechávek), překladů a definitivních francouzských verzí.“*⁴Vzhledem k tomu, že Milan Kundera je poměrně dosti známá osobnost (v celosvětovém měřítku), a jeho životopis není hlavním cílem mé bakalářské práce, myslím, že toto by o jeho životě mohlo prozatím stačit.

1.2. Milan Kundera jako spisovatel

Jan Češka v kapitole *Hrabalovo ironicky přijímané bezdomovectví a Kunderův zapíraný stesk po domově* tvrdí: *„Citovost je u Kundery jedna z dominantních os románů. Proto také můžeme v určitém slova smyslu považovat Milana Kunderu za*

³ VERECKÝ, Ladislav. *Milan Kundera: Spisovatel, který se skrývá*. Dostupné z: http://kultura.zpravy.idnes.cz/milan-kundera-spisovatel-ktery-se-skrывa-f15-/literatura.aspx?c=A011128_160153_literatura_kne.

⁴VALDEN, Milan. *Kundera, Milan*. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/20137>.

*autora sentimentálních próz, byť by byl tento sentiment – na jiných místech nostalgie – ironizován či byl by dokonce již od samého počátku míněn ironicky.*⁵ S tímto tvrzením samozřejmě musím souhlasit, protože v prakticky každém jeho díle je zobrazen vztah mezi mužem a ženou (a objeví se tu i vztah matky a syna, viz *Život je jinde*). Ve většině těchto děl ale jejich vztah není harmonický, za tou zmíněnou ironií můžeme například vidět ten fakt, že ačkoliv jsou jeho mužské postavy ženaté a údajně zamilované, své manželky prakticky neustále podvádí, v mnoha případech si jednoduše nemohou pomoci (viz Tomáš v *Nesnesitelné lehkosti bytí*).

Jako spisovatel je ale jinak samozřejmě velmi výjimečný, známý po celém světě, v následující podkapitole se však dostanu k jeho tématům, která jsou prakticky všude na vlas stejná.

1.2.1. Próza – Romány

Nejspíš jeho nejnámější knihou je román *Žert*, z roku 1967. Dalšími romány, kterými se může pyšnit, jsou například *Nesnesitelná lehkost bytí* (1984), *Život je jinde* (1969), *Valčík na rozloučenou* (1976) či *Nesmrtelnost* (1990).

Ve většině jeho románů se objevuje motiv nevěry, lásky (často až přehnané, hysterické a zoufalé) a žárlivosti, i filozofické otázky na téma život nebo lidské poslání. Samozřejmě je přítomná i věčná ironie, skepse, cynismus, erotika, často se u něj objevuje i motiv smrti, a také se dá říct, že jeho díla provází i jakási směšnost a tragikomičnost, rozhodně se ale nepokouší o nic nového, šokuje, ale pouze svým obvyklým způsobem, na který jsou jeho čtenáři zvyklí.

1.2.1.1. Žert

O románu *Žert* Claude Mauriac napsal: „*Román poetický stejně jako politický, vyznačující se jasností – krásou – téměř nesnesitelnou.*“⁶ Opět musím souhlasit,

⁵ ČEŠKA, Jakub. *Přízračnost tvorby v zrcadle literatury, kapitola Hrabalovo ironicky přijímané bezdomovectví a Kunderův zapíraný stesk po domově*. Praha : Togga ve spolupráci s Univerzitou Karlovou v Praze, Fakultou humanitních studií, 2014. s. 237.

⁶KUNDERA, Milan. *Žert*. 3. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1969. obálka.

jelikož v tomto románu je skutečně důkladně popisovaná tehdejší politika, hlavně z důvodu, kdy ukazuje, co se stane se neškodným (alespoň pro dnešní generaci) vzkazem na pohlednici v době komunistického Československa.

Ve třetí kapitole jednou větou shrne praktický celý příběh, a k tomu vysvětlí název románu. „*O tom, jak jsem dospěl ke svému prvnímu životnímu ztroskotání (a jeho nelaskavým prostřednictvím též k Lucii), nebylo by obtížné vyprávět lehkovážným tónem a dokonce s jistou zábavností: všechno zaviniil můj neblahý sklon k hloupým žertům, a Markétina neblahá nezpůsobilost pochopit žert.*“⁷

Stejně jako jeho většina děl (ať se jedná o romány nebo o povídky) je *Žert* rozdělen do sedmi kapitol. Pokaždé vypráví jiný vypravěč a my až na konci rozplétáme složité vztahy mezi hrdiny tohoto románu. Přiznám se, že jsem román četla dvakrát, hlavně z důvodu, že jsem ho poprvé nechápala. Kundera sice používá jednoduchý jazyk, příběh se dobře rozvíjí, ale opět tu jsou filozofická témata a k nim přidává témata, jako je zemědělství, náboženství, hudba (jsou zde i noty), moravské tradice (Jízda králů) a politika tehdejšího Československa, díky kterým se člověk ztrácí a chvílemi bohužel i lehce nudí. K tomu všemu míchá dohromady postavy, jejich jména například napíše až na konec kapitoly, a čtenář tak neví, o kom to vlastně zrovna čte. Znovu se potvrzuje, že rozhodnutí vynechat jen jedinou stránku, nebo snad odstavec, čtenáře zmate a ztratí se v celém románu.

Znovu se tu také objevuje motiv lásky a to tentokrát té zoufalé a nešťastné, hlavní hrdina Ludvík Jahn po románu s Lucií nedokáže milovat ženy „*Nepotřebuji svobodu kvůli ženám, chci jí sám pro sebe.*“⁸, stejně jako jeho přítel vědec Kostka: „*Bojím se žen. Bojím se jejich tepla.*“⁹

Podobně jako Ouředník (nebo druhý známý brněnský autor – Bohumil Hrabal) používá v řeči Heleny velmi dlouhá souvětí (snad proto, že hovoří právě žena, redaktorka), věty na sebe rychle navazují, čtenář se může po chvilce lehce ztráct, ačkoliv mně se právě tyto části četly nejlépe.

⁷KUNDERA, Milan. *Žert*. 3. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1969, s. 26.

⁸Tamtéž, s. 8.

⁹Tamtéž, s. 238.

A podobnost nacházíme i v tématech kromě lásky a nevěry, i v obraze Julia Fučíka, který se vyskytuje i v jeho počáteční poezii *Poslední máj*. „*Je mi z toho úzko, ale nesmím být smutná, nesmím, ať smutek není spojován s mým jménem, ta Fučíkova věta je mé heslo, ...*“¹⁰

Zvláštní také je, že v tomto díle už Kundera dává jasně najevo (samozřejmě prostřednictvím hlavního hrdiny) svůj vztah k novinářům. „*Snad z těchto důvodů, ale jistě i proto, že jsou většinou plytcí, frázovití a drzí, nemám novináře rád.*“¹¹ I když je román starý 50 let, toto tvrzení se pro Kunderu patrně vůbec nezměnilo.

1.2.1.2. Nesnesitelná lehkost bytí

„*Nesnesitelnou lehkost bytí začal psát v roce 1980 nebo 1981, tedy pět šest let poté, co se jeho rodná země stala pouhou vzpomínkou. Dopsal jí v prosinci 1982.*“¹² Tento román sám o sobě zní filozoficky, a Kundera tu často pokládá často otázky o poslání člověka. Hned na přebalu knihy se však dozvídáme, že tu v tomto románu o žádné takové poslání vůbec nejde.

„*Tvoje poslání bylo operovat, řekla. Terezo, poslání je blbost. Nemám žádné poslání. Nikdo nemá žádné poslání. A je to ohromná úleva zjistit, že si volná, že nemáš poslání.*“¹³

Stejně jako ve většině jeho románů, i tady je kapitol sedm, některé se názvy kapitol opakují, ale už jenom samotné názvy kapitol (a samozřejmě celkového románu) jasně dokazují, že půjde o čtivo s alespoň mírným filozofickým nádechem. Ostatně hned na první straně mluví o Nietzscheovi.

Hrdinové Tomáš a Tereza jsou podobní jako většina jeho postav, opět je tu téma lásky a k ní se objevuje až nesnesitelná (a pro čtenáře, a mě osobně protivná) žárlivost, tentokrát z obou stran. Kromě lásky a nevěry se tu opět objevuje hudba (a

¹⁰KUNDERA, Milan. *Žert*. 3. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1969, s.15.

¹¹Tamtéž, s. 177.

¹²Srov. KUNDERA, Milan. *Nesnesitelná lehkost bytí: román*. Vyd. 2. V Brně: Atlantis, 2006, s. 341.

¹³Tamtéž, přebal knihy.

znovu noty), často důkladně popsané sny, a ani motiv smrti tu nechybí (smrt samotných hlavních hrdinů, Franze, rodičů Sabiny i psa Karenina). Kromě těchto motivů je tu i zcela nově několikrát vysvětlen pojem slova kýč. („*Kýč vyvolá těsně po sobě dvě slzy dojetí. První slza říká: jak je to krásné, děti běžící po trávníku! Druhá slza říká: jak je to krásné, být dojat s celým lidstvem nad dětmi běžícími po trávníku! Teprve ta druhá slza dělá z kýče kýč.*“¹⁴) Kundera tu také důkladně zmiňuje historii Československa po srpnu 1968. Nacházíme tu malou spojitost s Ouředníkem, a to motiv opakování slov, jak ve větách, tak v samotných názvech kapitol.

1.2.1.3. Život je jinde

Filozoficky vyznívá i dílo *Život je jinde*, kdy první část, nazvaná *První díl aneb básník se rodí* je psaná jednodušším stylem vyprávěním, Kundera tu samozřejmě opět používá své oblíbené téma poněkud přehnané lásky (ovšem tentokrát se jedná o lásku mateřskou k Jaromilovi, podobně jako Král ve *Zprávě o místech*, kde popisuje vztah k matce), nevěry a také tu opět nacházíme motiv smrti, nejen v Jaromilových básních ale i v osudech hrdinů (světlovlasá dívka, Jaromilův otec, dědeček, babička a nakonec i samotný Jaromil.) Pomalu se do děje vkrádá i motiv žárlivosti, a to opět nesnesitelné, přehnané, hnané až do extrémů, například když Jaromil zrzce zakazuje navštěvovat lékaře, protože „*tělo, kterého se dotýkají jiné ruce, se mi hnusí.*“¹⁵

V druhé kapitole, nazvané *Díl druhý aneb Xaver* se pouští do jakéhosi nového „experimentu“ se sny mladého Xavera, který „*nespí, aby načerpal sil pro bdění, spánek pro něho není opakem života, spánek je pro něho životem a život snem*“¹⁶, čímž rozjždí hru se sny, která na sebe poněkud nesmyslně navazuje, takže čtenáři nedochází, co je zrovna skutečné. Bohužel mu to nedojde ani na konci této kapitoly. Vysvětlení, kdo to Xaver vůbec je, najdeme právě až v páté kapitole, Jaromil si ho zkrátka vysnil, je to postava v dlouhé básnické próze, kterou vůbec nenapsal, pouze

¹⁴KUNDERA, Milan. *Nesnesitelná lehkost bytí: román*. Vyd. 2. V Brně: Atlantis, 2006, s. 268.

¹⁵ KUNDERA, Milan. *Život je jinde*. Vydání druhé, autorizované. V Brně: Atlantis, 2016, s. 235.

¹⁶Tamtéž, s. 85.

jí snil. Stojí za povšimnutí, že i tady, stejně jako ve *Směšných láskách* (konkrétně v povídce *Ať ustoupí Staří mrtví mladým mrtvým*), Jaromil matce nepovoluje intimní vztah s jiným mužem poté, co jeho otec zemřel v koncentračním táboře. I tady matka ustoupí názoru syna, ačkoliv i ona je proti vztahu Jaromila s prakticky jakoukoliv dívkou.

1.2.1.4. Valčík na rozloučenou

V románu *Valčík na rozloučenou* je kromě již několikrát zmíněné zoufalé lásky a nevěry, tentokrát i bezmoc, manipulace a až bolestně neuvěřitelná ironie. Příběh se odehrává v lázeňském prostředí (jako ve *Směšných láskách*), a až do poslední kapitoly se zdá jako všechny Kunderovy romány. Ironie však spočívá v tom, že zatímco těhotná zdravotní sestra Růžena umírá (znovu motiv smrti), její vrah odjíždí za hranice, relativně spokojen, zoufalý snad jen z toho, že už nikdy nespátří překrásnou paní Klímovou. Samozřejmě i zde se setkáváme se strachem ze žen. „*Měl vždycky strach z žen, i když mu to žádné nevěřily a považovaly to tvrzení jen za koketní žert.*“¹⁷

1.2.1.5. Nesmrtelnost

„*Nesmrtelnost je rovněž románem, který umístěním svého příběhu i tematikou poprvé zcela opouští autorovu ‚starou vlast‘ a přesouvá pohled na francouzské reálie. Kniha se tak stává základem často opakovaného tvrzení, a to především ze strany francouzské, německé a anglosaské literární kritiky, že Kundera je francouzským spisovatelem českého původu.*“¹⁸Prostředí románu je francouzské (konkrétně Paříž), stejně jako postavy, i jejich chování.

Kniha se ale poměrně odlišuje od ostatních románů (pouze počet kapitol se opět rovná sedmi), chybí tu totiž jeho obvyklá témata, jako je klasická přehnaná láska (láska tu ovšem je, pouze ale sesterská nebo rodičovská) a žárlivost. Kromě toho, je tu přidáný i jakýsi „*paralelní románový příběh, kde potkáváme postavy, které*

¹⁷KUNDERA, Milan. *Valčík na rozloučenou: román*. Vyd. 2. Brno: Atlantis, 1997, s. 12.

¹⁸HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008, s. 356

mají své skutečné historické protějšky. Na základě úlomků korespondence a deníkových záznamů rekonstruuje vypravěč příběh zvláštního vztahu mezi šedesátiletým Johanem von Goethem a Bettinou, mladičkou ženou básníka Achima von Arnim. Jak záhy pochopíme, Bettina flirtuje se stárnoucím spisovatelem nikoliv proto, že by jí zajímal on osobně. Přitahuje jí Goethova nesmrtelnost¹⁹. Goethe se jí totiž očividně nebojí. Se slovem nesmrtelnost Kundera pojí jiné, pro něj typické slovo, a to jest slovo směšnost. Co je tu také nové, je proces psaní knihy, Kundera píše, kdo ho inspiroval k vytvoření postav (konkrétně gesto starší ženy). Také srovnává svoje postavy ze starších románů s postavami z tohoto románu. Kromě toho, je novinkou i sesterský vztah a v šesté kapitole přidaná postava Rubense.

Kromě těchto románů existuje navíc trojce románů (*Pomalost, Nevědomost, Totožnost* a v roce 2013 *Slavnost bezvýznamnosti*), které však nebyly dosud do češtiny přeloženy, a proto o nich zde nepíšu.

Po přečtení těchto Kunderových románů zcela vychází najevo jeho oblíbená šablona postav. Muži se ve většině případů žen bojí, mají s nimi komplikované vztahy, a ačkoliv jsou ženatí (a své manželky bezmezně milují), mají několik milenek. Ženy jsou tu pak vylíčené jako přecitlivělé, ubohé, naivní, žijící v sebeklamech a přehnaně žárlivé osoby. Zkrátka nic nově objeveného se v románech zatím neobjevilo a zřejmě ani už neobjeví.

1.2.2. Próza – Povídky

Kundera není ovšem pouze autor románů, na kontě má i povídky *Směšné lásky*, jeho takzvaný „opus číslo dva“, z roku 1970. I v těchto povídkách má nádech ironie, skepse, nevěry, lásky a pochopitelně i celkové „směšnosti“. *Směšné lásky* jsou rozdělené do tří sešitů, z toho obsahují dohromady sedm povídek, ve dvou vystupuje stejná postava, doktor Havel.

¹⁹HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008, s. 359.

Kundera si neodpustil úvahy či filozofické otázky ani v těchto povídkách, text je psán jednoduchým stylem, bohužel je však plný nadbytečných otázek či přemýšlení a tak poměrně kazí celkový dojem obyčejnému, nepříliš vzdělanému čtenáři. Zajímavé je, že i v těchto povídkách se vyskytují jisté žerty, které zřetelně znepříjemní život hlavnímu hrdinovi (viz povídka *Já truchlivý Bůh* nebo *Nikdo se nebude smát*).

Mnohem jednodušeji vypadá jeho vztah k tehdejšímu komunistickému Československu, například v povídce *Eduard a Bůh*, kde v tehdejší době bylo nezvyklé a nedoporučované navštěvovat kostely a vyznávat svou víru.

1.2.3. Drama

Není ale jen autorem románů a povídek, napsal i divadelní hry *Jakub a jeho pán* („Úspěšná a velmi zdařilá hra, již autor označuje jako variaci a jako poctu Diderotovi, se na našich jevištích hraje dodnes velmi často.“²⁰), *Ptákovina* a *Majitelé klíčů*, díky které se dostal na výsluní.

Hned na začátku hry *Majitelé klíčů* Kundera v rozhovoru tvrdí, že ho divadlo nikdy nepřitahovalo. Mně osobně se to zdá zvláštní, protože podle mého názoru jsou jeho dramata právě nejpovedenější. Na druhou stranu je celkem obtížné toto drama číst, protože postavy mluví zároveň, je tedy těžké si scénu představit. Ani v této hře nechybí téma lásky a žárlivosti, přítomna je tu i jeho oblíbená až bolestná ironie na konci hry.

Drama *Ptákovina*, se snadno zapamatuje díky obrazci kosočtverce na obálce, tento obrazec je v podstatě i zápletkou celé divadelní hry. Celá hra mně osobně přijde ale poněkud groteskní, chování postav je totiž hned ze začátku značně přehnané, postavy přehrávají. I v této hře je vztah matky a syna (již dospělého, předsedy), a i ten je poněkud přehnaný, jeho matka se do telefonu například představuje „*Tady je maminka pana předsedy*.“²¹ Motiv hudby se objeví i tady, i když velmi umělecky pojatý „*Zvučný kotel paní školnice. Napjaté struny tělocvikářovy. Dvě smutné klávesy paní Prušánkové. A předseda jako veliký Xylofonista vyluzuje svými údery*

²⁰VALDEN, Milan. *Kundera, Milan*. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/20137>.

²¹ KUNDERA, Milan. *Ptákovina: divadelní hra*. V Brně: Atlantis, 2015, s. 32

božskou hudbu na tento trojdílný nástroj!“²² Pochopitelně je přítomna i ironie a jistá absurdita, komičnost i nevěra.

„Divadelní hru *Jakub a jeho pán* začal psát, když se staly jeho knihy zakázanými a neměl si jak vydělat na živobytí. Nejprve mu byla nabídnuta hra *Idiot* od Dostojevského, aby na ní napsal divadelní adaptaci, toho však odmítl (dráždilo ho ovzduší jeho knih) a dal přednost Diderotovi.“²³ Je to tedy adaptace na hru *Jakub fatalista*, ačkoliv Kundera píše „A samozřejmě abych řekl, že *Jakub a jeho pán* není adaptace, je to moje vlastní hra, moje vlastní ‚variace na Diderota‘, nebo, protože byla počata v obdivu, moje ‚pocta Diderotovi‘.“²⁴ V této hře se podobá *Ouředníkovi*, jelikož často používá motiv opakování, když se Jakub snaží několikrát vysvětlit, jak se zamiloval a pokaždé je svým pánem přerušen, proto opakuje začátek jedné a té samé věty. Vztah pána a Jakuba také vzdáleně může připomínat vztah Dona Quijota a jeho věrného přítele Sancha Panzy (ti dva jsou zmíněni i v románu *Nesmrtelnost*), jelikož Jakub je svému pánovi plně oddaný.

1.2.4. Poezie

Kundera coby básník není příliš známý (alespoň já o něm jako o básníkovi neměla tušení), za zmínku však stojí jeho dílo *Monology: kniha o lásce* z roku 1957. Už jenom samotný dodatek „*kniha o lásce*“ vypovídá, o jak kvalitní čtivo se zřejmě bude jednat. Nejsem si sama jistá, zda to celé myslí vážně, nebo se jedná o jeden veliký kýč.

První verš začíná „*Být básníkem to znamená/ jíti až na konec*“²⁵, čímž pravděpodobně dává najevo svůj vztah k poezii. Jeho verše, na rozdíl od *Ouředníka* a *Krále*, se rýmují (až na výjimky, kdy se pokouší o jakýsi volný verš), jsou chvílemi až mdlé, naivní a postrádají jeho oblíbenou a známou ironii, skepsi či zajímavé

²² KUNDERA, Milan. *Ptákovina: divadelní hra*. V Brně: Atlantis, 2015, s. 53.

²³ Srov. KUNDERA, Milan. *Jakub a jeho pán: pocta Denisi Diderotovi*. Brno: Atlantis, 1992, s. 7.

²⁴ Tamtéž, s. 9.

²⁵ KUNDERA, Milan. *Monology: kniha o lásce*. Praha: Československý spisovatel, 1957. České básně (Československý spisovatel), s. 9.

slovní obraty. Ale něco tu přeci je společné s jeho prózou, a to motiv nevěry. V básni *Ztratila jsem prstýnek* přímo doslova píše „Nevěrná žena jsem. Podvádím svého muže.“²⁶ Pro mě je tu i poměrně nezvyklý motiv lásky, a to přímo té nejkýčovitější, což obnáší spoustu důkazů lásky v podobě otázek „Máš mne rád?“. Často také (v kapitole *Monology*) píše v ženské osobě a v následující kapitole *Trpké lásky* zase píše z pohledu žárlivého, či osamělého muže.

V dalším díle, nazvaném *Poslední máj*, však není natolik „romantický“, jedná se o lyricko-epickou báseň, je zvláštní a poměrně milé, jak celá báseň zní svižně, není mdlá a ani naivní.

Hned na začátku cituje Máchův *Máj*, „...jedenkrát ještě vězeň zdvihl zrak.“²⁷ Tím hlásá téma této poezie a to vězení a osud Julia Fučíka.

„Dívá se lačně komisař Bohm,/ jak vlhnou oči Fučíkovi./ V té chvíli pohnulo se křoví./ To tudy po visuté dráze/ cupital vánek./ A Bohm si vzpomněl na obrázek/ z německých starých malovánek:/ Přírodou kráčí děcko Jaro,/ nakulmované, nahaté,/ do tváře úsměv nalepený,/ křídylka na patě./ Tak chodí světem rok co rok,/ barvy a vůně rozdává./ A náhle Bohma napadá:/ Vždyť znám to zvrhlé děcko!“²⁸

Jak jsem již řekla, tyto verše nepůsobí tolik naivně jako již v zmíněných *Monologiích*. Protože jsou verše psané skutečně svižně a chvílemi až vesele (nejspíš jako protiklad k osudu Fučíka), čtou se poměrně jednoduše, dá se říci, že je to jedno z jeho nejjednodušších děl.

1. 3. Důvody opuštění Československé republiky

Kundera je nejspíš nejznámějším emigrantem z Československa, jehož druhým a stálým domovem se stala již několikrát zmíněná Francie. Právě proto o jeho důvodech budu v této podkapitole psát, na rozdíl od zbylých dvou autorů. Též je

²⁶KUNDERA, Milan. *Monology: kniha o lásce*. Praha: Československý spisovatel, 1957. České básně (Československý spisovatel), s. 13.

²⁷ KUNDERA, Milan. *Poslední máj*. 3., přeprac. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1963. Malá edice poezie (Československý spisovatel). úvod.

²⁸Tamtéž, s. 19-20.

s jeho jménem spojovaná aféra o údajném udání „letce-špiona Miroslava Dvořáčka, který pak strávil čtrnáct let v komunistických lágrech.“²⁹

„Dnešního dne o 16. hodině dostavil se ku zdejšímu oddělení studující Milan Kundera nar. dne 1. 4. 1929 v Brně, bytem v Praze VII, Studentská kolej, Tř. Krále Jiřího VI a udal, že v této koleji bydlí studentka Iva Militká, která sdělila studujícímu Dlaskovi z téže koleje, že téhož dne se sešla na Klárově v Praze s jistým známým Miroslavem Dvořáčkem. Ten si k ní prý dal do úschovy 1 kufr s tím, že si pro něj přijde během odpoledne. (...) Dvořáček měl udánlivě sběhnouti z vojny a snad měl býti od jara minulého roku v Německu, kam ilegálně odešel.“³⁰

Toliko o aféře Kundera udavač, posoudit, zda je to pravda či lež, není hlavním cílem mé práce, tento fakt jsem zmínila hlavně proto, že to může být jeden z důvodů opuštění tehdejší Československé republiky.

V románu *Valčík na rozloučenou* by se mohlo čtenářům zdát (ostatně se to zdálo i mne samotné), že postava Jakuba má ztotožňovat jeho samotného autora. Jakub totiž po letech v Československu konečně emigruje za hranice. Kundera však píše: „Lidé si často myslí, že v postavě Jakuba, který odjíždí do ciziny, mluvím sám o sobě a o své zamýšlené emigraci. Jenomže já jsem dospal román v době, kdy se mi o emigraci ani nesnilo a byl jsem naopak hluboce přesvědčen, že patřím k těm, co by nebyli nikdy s to žít mimo svou vlast.“³¹

Pak se už dozvídáme o jeho osudu všude to samé. „Rok 1975 se stává pro Kunderu zlomovým z hlediska osobního života. Odchází do zahraničí a následně se usazuje ve Francii, kde žije až dodnes. „To se neodvrací spisovatel od své vlasti. To vlast staví spisovatele mimo zákon, nutí jej k pokoutnosti a tlačí k trýzni.“ Kunderova slova ukazují, že odchod nebyl z vlastní vůle, ale podmínky, které měl v socialistickém Československu, jednoduše přestaly být únosné. Kundera však na Československo nezapomíná a kromě románů, které píše ve Francii, se věnuje také psaní článků a mnoha různých předmluv, které se dostávají i do Československa. Na

²⁹ NOSÁLKOVÁ, Tereza. *Nejsem udavač, vzkázal z Francie Kundera*. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-29009080-nejsem-udavac-vzkazal-z-francie-kundera>.

³⁰ TŘEŠŇÁK, Petr. *Udání Milana Kundery*. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2008/42/udani-milana-kundery>.

³¹ KUNDERA, Milan. *Valčík na rozloučenou: román*. Vyd. 2. Brno: Atlantis, 1997, s. 241.

vlast tak nezapomíná ani stovky kilometrů daleko.“³² Přesto se ale považuje za francouzského autora českého původu.

1.4. Vztah k České republice

Většina lidí zná Milana Kunderu právě díky odmítáním překladů i rozhovorů s novináři, ale také díky jeho nepříliš kladnému vztahu k České republice. O tom, jak se mu žije v jiné zemi, než je ta jeho rodná zem, píše v eseji *Zahradou těch, které mám rád*.

Ve druhé kapitole zmiňuje básničku Věru Linhartovou, která mluví o tom, že vyhnanství je jinak řečeno „*osvobozující odchod k něčemu jinému, nedefinovatelnému, otevřenému všem možnostem*“³³. A hned na to také zmíní otázku, proč se po pádu komunismu žádný spisovatel nechtěl vrátit zpátky do své rodné země? Vysvětlení je jednoduché, spisovatel je zkrátka *svobodný člověk*. Také dodává, že Linhartová (stejně jako Kundera) není již česká spisovatelka a není ale ani francouzská spisovatelka. Oba dva jsou prostě jinde.

V další části této eseje píše „*o září roku 1968, kdy traumatizovaný šokem z ruské invaze do Československa strávil pár dnů v Paříži, kde se setkal s manželi Škvoreckými*.“³⁴ Na dalších stranách pak zmiňuje svůj obtížný návrat do Prahy a obtížnou emigraci Škvoreckých do Toronta. Pak dodává „*Jako by každý člověk v sobě nosil od raného mládí obraz svého možného exilu, já Francii, oni Severní Ameriku*.“³⁵

Na konec dodává „*Bydlil jsem v Paříži a srdce mé rodné země bylo pro mne v Torontu. Když ruská okupace skončila, nebylo už třeba vydávat české knihy v cizině. Od té doby Zdena a Josef navštíví občas Prahu, ale vrací se vždycky žít*

³² ZELENÝ, Lukáš. *Literární velicíáni: Milan Kundera*. Dostupné z: <http://magazin.dobre-knihy.cz/literarni-zajimavosti/literarni-velikani-milan-kundera/>.

³³ KUNDERA, Milan. *Zahradou těch, které mám rád*. V Brně: Atlantis, 2014, s. 48-49.

³⁴ Srov. Tamtéž, s. 58.

³⁵ Tamtéž, s. 63.

zpátky do své vlasti. Do vlasti svého exilu.“³⁶ Myslím, že toto tvrzení platí přesně i pro Milana Kunderu.

V doslovu románu *Valčík na rozloučenou* píše „Že musím volit, buď vyplňovat prázdnou mezeru dvou desetiletí, vracet se k přerušným českým diskuzím, věnovat se především redakci českých vydání, anebo dát radikálně přednost své křehké současnosti, která už dávno není v Čechách. Zvolil jsem druhou cestu.“³⁷ A i toto myslím, přesně definuje jeho vztah k České republice.

1.5. Vztah k překladům jeho děl

Hned na začátku podotknu jednu zvláštnost, které jsem si při četbě eseje *Zahradou těch, které mám rád*, všimla, a to je ten fakt, že Milan Kundera několikrát vyzdvihne český překlad jiných děl, ačkoliv je zcela proti překladům svých vlastních děl. Překladům a celkovému vydávání jeho děl se věnuje hlavně brněnské nakladatelství Atlantis.

Překlady odmítá nejspíše proto, že by žádný překladatel nemusel pochopit jeho slovní obraty. „Kundera se rozhodl psát francouzsky, protože nebyl spokojen s úrovní překladů česky psaných románů do francouzštiny. Některá jeho prozaická díla a eseje tak dodnes vůbec nedostaly českou podobu, některé jeho texty vzniklé původně česky čekají na nové zredigování, o němž si je jist, že je může provést jen on sám. Stejně mínění má i o překladech svých francouzsky psaných románů do češtiny.“³⁸ Sám se totiž, jak jsem již zmínila, považuje za francouzského autora českého původu.

„Objevil se však pirátský překlad jednoho ze tří románů, které byly původně napsány a vydány v jiném jazyce než v češtině – byla to nepochybně u všech tří próz francouzština, ale poslední román *Nevědomost* vyšel nejprve ve španělštině.“³⁹ Je

³⁶KUNDERA, Milan. *Zahradou těch, které mám rád*. V Brně: Atlantis, 2014, s. 64.

³⁷ KUNDERA, Milan. *Valčík na rozloučenou: román*. Vyd. 2. Brno: Atlantis, 1997, s. 247.

³⁸[Milan Kundera 85 let. Proč není česky. Dostupné z: http://literarky.cz/kultura/95-literatura/17186-milan-kundera-85-let-proc-neni-cesky.](http://literarky.cz/kultura/95-literatura/17186-milan-kundera-85-let-proc-neni-cesky)

³⁹ Srov. HAMAN, Aleš. *Tři stálice moderní české prózy: Neruda, Čapek, Kundera*. Praha: Karolinum, 2014, s. 314.

však nutné podotknout, že se prý jednalo o skutečně špatný překlad, čemuž se ale nelze divit... „*Ačkoliv Kunderova francouzština je zdánlivě jednoduchá, klade četné nástrahy pro postižení jemných významových odstínů, které mají pro vyznění díla zásadní význam.*“⁴⁰ V tom je právě ten problém, ani jeho česky psané romány totiž nejsou jednoduše psané, i čtenář může mít problém pochopit text samotného Kundery, co teprve pak překladatel.

Novinář Jiří Peňás v článku nazvaném *Pohnuté osudy: Jeden velký nepřítomný Milan Kundera. V Česku nejméně známý světový spisovatel* cituje Kunderu: „*Že bych dovolil, aby někdo překládal moje francouzsky psané knihy do češtiny, je naprosto vyloučeno. Vidět se přeložen cizíma rukama do vlastního jazyka mi připadá jako zvrhlost.*“⁴¹ I tento postoj můžeme přičíst k nechuti a zákazu překladu jeho děl. Na jednu stranu je to ale pochopitelné, na druhou stranu je to ale sobecké gesto, neboť upírá možnost ocenit všechny jeho romány. Tento jeho názor se objevuje i v eseji *Nechovejte se tu jako doma, příteli*. Už ze samotného názvu vyplývá, že knihy spisovatele jsou pouze jeho, má tudíž právo s nimi nakládat, jak uzná za vhodné. Tím pádem, když odmítne překlad, měli by to ostatní respektovat.

„*Své poslední romány včetně letos vydaného *La fete de l'insignifiance* (Oslava bezvýznamnosti) již napsal francouzsky a dosud nedal souhlas k jejich překladu do češtiny.*“⁴² Francouzsky psané romány si tak v českém jazyce přečteme nejspíše až po jeho smrti. Otázkou ovšem zůstává, v jak kvalitním překladu.

⁴⁰ Srov. HAMAN, Aleš. *Tři stálice moderní české prózy: Neruda, Čapek, Kundera*. Praha: Karolinum, 2014, s. 315.

⁴¹ PEŇÁS Jiří. *POHNUTÉ OSUDY: Jeden velký nepřítomný Milan Kundera. V Česku nejméně známý světový spisovatel*. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/pohnute-osudy-jeden-velky-nepretimny-milan-kundera-fh8-/lide.aspx?c=A160416_191804_lide_ELE

⁴² *Kundera vydává nové eseje v češtině. K překladu románů ještě nesvolil*. Dostupné z: http://kultura.zpravy.idnes.cz/novy-kundera-0cc-/literatura.aspx?c=A140711_104323_literatura_vdr.

2. PATRIK OUŘEDNÍK

2.1. Patrik Ouředník jako osobnost

Na rozdíl od Milana Kundery není Patrik Ouředník natolik známý (ačkoliv například jeho dílo *Europeana* je prakticky celosvětové), k rozhovorům o osobních tématech má ale podobný názor. „Protože jsem háklivý na prolínání soukromého s veřejným. Spisovatel je v mém pojetí persona veřejná, neboť spisuje nějaké knihy a ty si potom lidi čtou, ale nikomu nic není do mého soukromého života. Proč by čtenář měl mít přístup do mého soukromí?“⁴³ Toto vyjádření se dá samozřejmě pochopit, a opět, hlavní téma mé bakalářské práce není pouze jeho život, proto snad toliko ve zkratce z jeho oficiálních webových stránek. „Patrik Ouředník se narodil v roce 1957 v Praze v rodině lékaře a středoškolské profesorky francouzštiny. V 70. letech se podílel na činnosti Jazzové sekce, v roce 1979 podepsal petici VONSu za propuštění politických vězňů v Československu, čímž se mu uzavřel přístup k vysokoškolskému studiu. Vystřídal řadu různých zaměstnání, mj. jako knihkupecký příručí, archivář, skladník, sanitář, listonoš, domácí dělník. V roce 1984 emigroval do Francie, kde zprvu pracoval jako šachový konzultant, později jako knihovník. V letech 1986–1998 byl redaktorem a vedoucím literární rubriky ve čtvrtletníku *L'Autre Europe* (nakl. *L'Âged'homme*, Paříž). V roce 1992 podnítil založení Svobodné univerzity v *Nouallaguetu*, kde také v letech 1995–2010 přednášel.“⁴⁴ Důvody emigrace byly stejné jako u Krále, v podstatě i u Kundery, soukromého rázu, stejně tak i důvodem byl nesouhlas s komunismem. To mají všichni tři společné.

2.2. Patrik Ouředník jako spisovatel

Patrik Ouředník má, stejně jako Milan Kundera i Petr Král, specifický styl psaní, hraje si se slovy i s celými větami, prakticky celý text doladuje do nejmenších podrobností a detailů. Také často používá hovorovou češtinu, slang či vulgarismy, v rozhovoru s Otakarem Mališem říká „*Opakovaně se mi stalo, že mi různí redaktori*

⁴³ KLUSÁKOVÁ, Jana. *Rozhovor s Patrikem Ouředníkem*. Dostupné z: <http://www.nllg.eu/spip.php?article714>

⁴⁴ *Oautorovi*. Dostupné z: <http://www.nllg.eu/spip.php?article86>

vyhazovali z článků na jedné straně vulgarismy a na druhé slova, které hodnotili jako příliš preciózní.“⁴⁵ Podle mého názoru ale dobře zvolené vulgarismy neurazí, naopak zaujmou čtenáře, donutí ho pokračovat v četbě.

Stejně jako Kundera využívá Ouředník jak ve své próze, tak v poezii ironii, která často přechází až do silného sarkasmu. Vlastimil Hárš píše: „*To, co dělá Ouředníkovy knihy jedinečné, je nejen jeho záliba v experimentálních formách, které mu poskytují nové úhly pohledu, ale také lehkost, s níž žongluje s jazykem doby, a způsob, jakým dokáže vyhmátnout podstatu skutečnosti a jejich ustálených diskursů falešně naivním, odtažitým, jen vzdáleně ironickým tónem – kde vlastně u Ouředníka začíná ironie?*“⁴⁶ Dle mého názoru je alespoň částečně ironie zastoupena prakticky v každém jeho díle. V následujících podkapitolách se pak mimo jiné pokusím tuto ironii zobrazit a popsat.

2.2.1. Próza

V následující podkapitole se pokusím krátce rozebrat některé jeho prózy, samozřejmě neopomenu *Europeanu*, díky které je nejspíše nejznámější. Nejprve ale začnu dílem *Rok čtyřadvacet*, které je vlastně také historické.

2.2.1.1. Rok čtyřadvacet

„*Rok čtyřadvacet byl inspirován textem Georges Pereca *Je mesouviens* (1978), který byl inspirován textem Joe Brainarda *I remember* (1970).*“⁴⁷

V korespondenčním rozhovoru píše „*Nepojímal to jako historické téma, nýbrž jako literární figuru. Na tu můžete převést cokoliv, dějiny, politiku, vlastní*

⁴⁵ Srov. MALIŠ, Otakar. „*Svobodný prostor jazyka...*“ korespondenční rozhovor s Patrikem Ouředníkem. Host O3/2002.s. 6.

⁴⁶ HÁRŠ, Vlastimil. *Fikce reality, nebo realita fikce* in OUŘEDNÍK, Patrik. *Europeana: stručné dějiny dvacátého věku*. Praha: Paseka, 2001, s. 126.

⁴⁷ OUŘEDNÍK, Patrik. *Rok čtyřadvacet: progymnasma 1965-89*. Praha: VolvoxGlobator, 1995, s. 58.

život, atd.“⁴⁸ Což splňuje dokonale, neboť se v této próze dozvíme o jeho životě, i o politice současného Československa.

Jeho vzpomínky jsou rozděleny do čtyřadvaceti oddílů a každou novou větou začíná „Vzpomínám si...“. Soustředí se na dva druhy vzpomínek. Buď píše čistě o svých pocitech a vzpomínkách („Vzpomínám si, jak jsme k vánocům 68 dostali první gramofon. Vzpomínám si, že o rok později jsme koupili televizi.“⁴⁹) nebo o událostech Československé republiky („Vzpomínám si, že Matuška emigroval přes Rakousko do Kanady. Vzpomínám si, že se říkalo, že Gott emigroval do NSR, ale že ho Husák zapřísáhl, ab se vrátil, že mu dá novou vilu.“⁵⁰). V tom se podobá Kunderovi a jeho *Žertu*, který zde mimochodem také zmíní „Vzpomínám si, jak jsem poprvé viděl Žert a jak mě nudil.“⁵¹ Tato próza se tváří stejně experimentálně jako *Europeana*, obě dvě jsou ale čtivě psané, vtipné a chvílemi až absurdní.

2.2.1.2. Europeana: stručné dějiny 20. věku

Podle mého názoru je ale známější (možná nejznámější) díky dílu *Europeana*. Ta vznikala dva roky a jedná se o experimentální prózu. Sám o tomto dílu v pořadu Čtenářský deník České televize tvrdí, že je to jakási zmatená esej. Nicméně byla přeložena do jednadvaceti jazyků, což je na českou knihu poměrně dost úspěšné. „Kniha se dočkala i divadelního zpracování a velmi rychle vyšla i německy, polsky a bulharsky, další jazyky následovaly.“⁵²

„Stejně jako jeho předchozí próza *Rok čtyřadvacet* jsou *Europeana* vlastně jakýmisi útržky paměti.“⁵³ První prožil osobně, druhé však nikoliv. „V obou textech najdeme *Ouředníkův cit pro perzifláž*, oba jsou psány v tomtéž mystifikátorský naivním tónu. Zde však podobnosti končí: *Rok čtyřadvacet* popisuje vakuum 70. a

⁴⁸ Srov. MALIŠ, Otakar. „Svobodný prostor jazyka...“ korespondenční rozhovor s Patrikem Ouředníkem. Host O3/2002. s. 11.

⁴⁹ OUŘEDNÍK, Patrik. *Rok čtyřadvacet: progymnasma 1965-89*. Praha: VolvoxGlobator, 1995. s. 17.

⁵⁰ Tamtéž, s. 21.

⁵¹ Tamtéž, s. 11.

⁵² *Vybraní autoři. Patrik Ouředník*. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/cz/autor/patrik-ourednik-cz/>

⁵³ ZAHRADNÍČKOVÁ Hana. *Dějiny tvoří dějiny, rozhovor s Patrikem Ouředníkem*. Dostupné z: <http://nllg.eu/spip.php?article91>

80. let v normalizovaném Československu, v Europeanách jde o to postihnout překotnost dvacátého století“.⁵⁴ Zmíněnou překotnost můžeme spatřit ve velmi dlouhých souvětí, která v této próze používá.

Europeana je psaná zvláštním druhem automatického psaní, věty na sebe rychle navazují (to může být jeden ze znaků té „zmatené eseje“), často nová věta začíná „A..“, nejspíš chtěl ještě rychle něco dodat. „Ženy začaly volit v roce 1906 ve Finsku a v roce 1913 v Norsku a v roce 1915 v Dánsku atd. a postupem času chtěly také studovat a skládat maturitu a dělat politiku a vědu a bojovat v armádách za spravedlivý mír.“⁵⁵

Mluví tu o dějinách lidstva (nikoliv o svých zážitcích nebo pocitech) ale vtipnou a zajímavou formou a zmiňuje detaily, které v učebnicích dějepisu nenajdeme, například historii výroby panenek Barbie. „Nejznámější panenka se jmenovala Barbie a začala se vyrábět v roce 1959. Byla vysoká 30 cm a měla veliká prsa a boky a štíhlý pas a byla to první panenka, která se chovala jako dospělá. Brzo také začala mluvit a říkala VEČER MÁM SCHŮZKU SE SVÝM PŘÍTELEM a CO SI VEZMU NA SEBE, AŽ PŮJDU NA PLES? a NECHCEŠ JÍT SE MNOU KOUPIT ŠATY?“⁵⁶.

2.2.1.3. Příhodná chvíle 1855

Poslední próza, o které budu ve své bakalářské práci psát, je *Příhodná chvíle 1855*, ta se od zbylých dvou próz odlišuje v tom, že je zde přítomen i příběh, ten vypráví o kolonii lidí, která zakládá novou osadu, vypravěč, Bruno, je zakladatel, uvažuje o Francii, tu však zamítne, místo ní zvolí Brazílii. V knize popisuje jak plavbu lodí, tak samotné založení anarchistické osady.

Próza je psaná stylem deníku, a přestože dodatek knihy zní 1855, první kapitola je z roku 1902. Do roku 1855 pak zřejmě musíme dojít. První kapitola je

⁵⁴ HÁRL, Vlastimil. *Fikce reality, nebo realita fikce* in OUŘEDNÍK, Patrik. *Europeana: stručné dějiny dvacátého věku*. Praha: Paseka, 2001, s. 121.

⁵⁵ OUŘEDNÍK, Patrik. *Europeana: stručné dějiny dvacátého věku*. Praha: Paseka, 2001, s. 14.

⁵⁶ Tamtéž. s. 44.

spíše dopis, než deník, Ouředník píše, že se nikdy nechtěl stát spisovatelem, otázkou zůstává, zda je tato věta autobiografická či není, nejspíše ne, ve druhé kapitole se totiž dozvíme jméno vypravěče, Bruna. Trochu se zde podobá Kunderovi, protože do příběhu vkládá filozofii („*Proč se lidí tolik bojí strachu?*“⁵⁷). Absurdity ani komičnosti se nevzdal ani zde („*Jakým právem mi kdo chce udělovat práva?*“⁵⁸). Objevuje se také zmínka o komunismu, nacionalismu, puritánech či anarchitech. Do příběhu se vkrádá i motiv smrti, jak teoreticky, či filozoficky („*smrt, ve své nesmrtelnosti, je ironická, ironičtější než sám život*“⁵⁹), tak i prakticky, spousta postav během cesty nebo už v samotné osadě zahyne. A zůstává podobný i jeho styl vyprávění, neboť se to může zdát na první pohled překotné, někdy i nesrozumitelné, zmatené, to může být způsobeno tím, že Ouředník nepoužívá přímou řeč, píše jen například „řekl, že...“. Také se často opakuje, má za to, že je stále říjen 1855, někdy opakuje celé věty. Částečná nesrozumitelnost by ale neměla být pro zkušeného čtenáře žádný problém.

2.2.2. Poezie

Patrik Ouředník však není jenom prozaikem, je i básníkem. „*S verši jako znepokojivě expresivními syrovými útržky promluv experimentuje ve svých sbírkách Anebo (1992) a Neřkuli (1996)*.“⁶⁰ V následující kapitole představím básnické sbírky *Anebo* a *Dům bosého*.

V básnické sbírce *Anebo*, vydané v roce 1992 Ouředník opět používá svůj originální jazyk (nejčastěji hovorovou češtinu), básně jsou psané volným veršem (najde se tu ovšem i výjimka), používá opakování slov nejen na začátku veršů, obscénní situace („*vypít louži moče/a místo díky říhnout si*“⁶¹) či vulgarismy, které však neuráží ani nepohoršují, jsou zvoleny vhodně, dalo by se říct, že přiosτρují báseň. Například v básni *Neřkuli*, což je i jedna z dalších jeho básnických

⁵⁷ OUŘEDNÍK, Patrik. *Příhodná chvíle, 1855*. Praha: Torst, 2006, s. 16.

⁵⁸ Tamtéž. s. 19.

⁵⁹ Tamtéž, s. 32.

⁶⁰ HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008, s. 69.

⁶¹ OUŘEDNÍK, Patrik. *Anebo*. Praha: VolvoxGlobator, 1992, s. 6.

sbírek., *Když psi se rvou a skučí zmrdi/ a smrt jde s nimi a v patách zmar/ a z mrákot další zmrd se rodí...* “⁶²

Ani v básních neztrácí svůj nádech ironie, která místy přechází až do silného sarkasmu. „*Uvařil si maso z mršin a uzdravil se./ Přátelé mu dali přezdívku Nesmrtelný./ Zemřel o tři roky později na zápal plic.*“⁶³

Zmínila jsem, že Ouředník má originální styl psaní básní, což je vidět i v této básnické sbírce, kdy si hraje se slovy („*zora k zoře hora k hoře/ sutky pendlovky pucolán*“⁶⁴). Ve většině básní nepoužívá velká počáteční písmena, ve zbytku sbírky je používá, tento zbytek se tváří jako próza a je zde použita přímá řeč.

Král je samozřejmě „králem surrealismu“ v mé bakalářské práci (mimo ní jsou tu jiní, například André Breton), ovšem Ouředník je mu těsně v patách, například v básni *těšíme se na Vaši návštěvu*, která je podle mého názoru nejlepší z celé sbírky (i ze sbírky *Dům bosého*, ve které jsou básně ze sbírek *Anebo* a *Neřkuli*). „*Co to žerete?/ čas. a vy?/ rybí voko. a vy?/ měsíc v úplňku*“⁶⁵

„*Další básnická sbírka, nazvaná Dům bosého, je výbor z dvou předchozích sbírek Anebo a Neřkuli, doplněná o jednadvacet dosud nepublikovaných básní.*“⁶⁶ I tady ho originalita rozhodně neopouští, stejně jako snaha šokovat. A samozřejmě i v této básnické sbírce se mu to daří, jako například v básni *krajané v restauraci*.

„*Co si dáme, koho sníme?/ co si šťouchnem, koho sejmem?/ opěnku neb pavučnice?/ lupínek krvavý či do zlatava?/ dušičku na hniličku?/ mozeček v páře?/ ňam ňam/ už se to v hubě sbíhá.*“⁶⁷ Ouředníkovi nejsou cizí podobné situace, stejně jako v básni *a co by ne*. „*Voštípem za krk a sochorem prát hřbet!/ Strčit nůž do oka a do bůčku píchnout vidle!/ Rozvrtátit hlavu a mozem potřít práh!/ Ech...*“⁶⁸

⁶²OUŘEDNÍK, Patrik. *Anebo*. Praha: VolvoxGlobator, 1992, s. 23.

⁶³Tamtéž, s. 10.

⁶⁴Tamtéž, s. 8.

⁶⁵Tamtéž, s. 36.

⁶⁶ OUŘEDNÍK, Patrik. *Dům bosého*. Praha: Paseka, 2004. ediční poznámka.

⁶⁷ Tamtéž, s. 19.

⁶⁸OUŘEDNÍK, Patrik. *Dům bosého*. Praha: Paseka, 2004, s. 23.

Posledním veršem „*Ech...*“ čtenáři dojde, že se Ouředník snaží opravdu pouze šokovat, že to samozřejmě není vnímáno jako realita. V této básni se Ouředník totiž víceméně podobá Kunderovi, který se snaží také šokovat, oba dva vlastně jen jednoduše přehání.

Ačkoliv se dá říct, že přehání, jeho verše na čtenáře silně zapůsobí, většinu už zkrátka nevymaže z hlavy. Což ale vůbec není na škodu.

3. PETR KRÁL

3.1. Petr Král jako osobnost

Petr Král, vlastním jménem Petr Chrzanovský, se narodil 4. září 1941 v Praze a od roku 1968 žil v Paříži. Momentálně (od roku 2006) žije opět v Praze. Jak jsem zmínila v úvodu, Petr Král je známý jako představitel surrealismu. „*Není proto divu, že se v šedesátých letech podílel na činnosti pražských surrealistů*“.⁶⁹

„*Vystudoval FAMU, pracoval jako redaktor filmové literatury v nakladatelství Orbis, publikoval časopisecky. Debutoval na konci padesátých let verši v literárních časopisech, rukopisy svých básní rozšiřoval mezi přáteli v improvizovaných sešitových vazbách.*“⁷⁰ V knize rozhovorů od Radima Kopáče *Úniky a návraty* se píše „*Pořád jsem chtěl unikat a směřovat jinam, než se po mně chtělo.*“⁷¹ To mohla být předzvěst jeho pozdější emigrace. Jeho emigrace spočívala pouze v soukromých důvodech, kromě toho mu vadila cenzura knih. „*Vůbec jsem se v Praze cítil moc pod kontrolou, režimu, rodičů, skupiny a v jistém smyslu i přátel.*“⁷² Paříž si za místo nového pobytu pak vybral z důvodů, z možnosti si vychutnat Paříž, možnosti volného pohybu po Evropě „*i ověření toho, co v textech o Paříži četl.*“⁷³ Zajímavé, nebo snad pochopitelné, také je fakt, že se osobně setkal s Milanem Kunderou, který mu v době nouze podal pomocnou ruku.

V roce 2006 se pak vrací zpátky do Prahy „*když přišla chvíle vrátit se, vrátil jsem se, stejně jako kdysi jsem odešel, když přišla chvíle odejít.*“⁷⁴

⁶⁹ KRÁL, Petr. *P.S., čili, Cesty do ráje*. Toronto: Sixty-EightPublishers, 1990. Sixty-Eight. obálka.

⁷⁰ Vybrání autoři. *Petr Král*. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/cz/autor/petr-kral-cz/>

⁷¹ KRÁL, Petr. *Petr Král: úniky a návraty: rozhovor*. Praha: Akropolis, 2006. Osobnost (Akropolis), s. 12.

⁷² Tamtéž. s. 84.

⁷³ Srov. Tamtéž. s.86.

⁷⁴ Tamtéž, s. 168.

3.2. Petr Král jako spisovatel

Jak již bylo zmíněno, je to představitel surrealismu, to se samozřejmě projevuje na jeho tvorbě (hlavně v poezii). Surrealisté nejčastěji používají techniku automatického psaní (podobně jako *Ouředník v Europeaně*, jen je více „smysluplný“), kdy básník píše slova, které ho právě v danou chvíli napadají, bez ohledu na to, jak to na první poslech (či přečtení) zní.

Objevuje se tu tedy často až nemyslnost situace, komičnost či absurdita, co už vyznívá jen z věnování. „*Král se svými básněmi například pokouší vzdát poctu nebožtíkům dr. Tyršovi a pánskému klobouku, závratí z přeřeknutí a zakopnutí, letnímu hemžení lidských grimas přírodou, tiskovým chybám neonů v městském stmívání a ovšem i vlastním rozpáleným uším.*“⁷⁵

3.2.1. Próza

V následující podkapitole rozeberu dílo *Zpráva o místech* a *Arco a jiné prózy*, abych alespoň lehce poukázala na jeho styl psaní.

3.2.1.1. Zpráva o místech

Přestože je Král známější jako básník a esejista, napsal i několik próz. Dílo, o kterém budu nyní psát, vyšlo v roce 2008 pod názvem *Zpráva o místech*.

„*Jeden z recenzentů francouzského vydání knihy o ní napsal: ‚Zpráva o místech je právě tak dlouhá báseň jako ‚předpokoj románu‘ - skvostný text o těkavé důvěrnosti všedních míst, který se čte, jako se poslouchá saxofon Lestera Younga.‘*“

⁷⁶ Je pravda, že tato próza připomíná místy velmi dlouhou báseň, která vlastně jenom popisuje prostředí.

Ovšem ani v této próze si Král básně neodpustil, na konci, v kapitole pojmenované *Dokumenty*, se básně objevují, společně s fotografiemi. Fotografie tu

⁷⁵ KRÁL, Petr. *P.S., čili, Cesty do ráje*. Toronto: Sixty-EightPublishers, 1990. Sixty-Eight. obálka.

⁷⁶ KRÁL, Petr. *Zpráva o místech*. Praha: Torst, 2008, obálka.

však nutné nejsou, Král používá velmi důkladný popis prostředí, jak vily, tak i okolí. V podstatě popisuje prostředí domu. Avšak zdá se, že samotný příběh i jména postav, či přímá řeč (až na pár výjimek) tu chybí. Píše o Plzni, Americe i o Paříži. Krátce zmíní Karlovy Vary a lázeňskou kolonádu (podobně jako Kundera ve *Směšných láskách*, v povídce *Doktor Havel po dvaceti letech* nebo v románu *Valčík na rozloučenou*, který se odehrává v lázeňském prostředí). Králův styl psaní je v této próze těžší, než například v jeho poezii, používá složitá, dlouhá slova, i souvětí. Ani v próze se nevzdává surrealismu, takže se text může zdát matoucí, nelogický a těžko ho člověk na první přečtení pochopí (a mnohdy ani na druhé přečtení ne). Ovlivněn surrealismem, se Král zmiňuje i o „spojitých nádobách“ od Bretona, nazývá ho „prorokem“ nebo „autorem“, jeho jméno však kupodivu vůbec nezmíní.

3.2.1.2. Arco a jiné prózy

Další próza, o které budu psát je *Arco a jiné prózy*, vydaná v roce 2005. Jak již vypovídá název, jedná se o několik próz, rozčleněných do osmi kapitol. Každá kapitola pak obsahuje kratší či delší příběhy.

Hned na začátku kapitoly nazvané *Basin Street Blues* se Král jeví jiný, než v předchozí zmiňované próze. Jiný je hlavně v tom, že se tu „něco děje“. Používá i více přímých řečí, tentokrát se zdržuje sáhodlouhých popisů prostředí. Kromě toho, že je přítomen příběh, konečně se u něj objevují i nějaká jména hrdinů. Mimo jiné si docela pěkně pohrává se slovy, ale poměrně jiným způsobem než v poezii. „...nadechl se čerstvého vzduchu, jehož čistě vykrojená porce seděla na dvorku jako zmrzlina v pohárku.“⁷⁷

Nebo v následující kapitole. „Bylo vedro, z každého křoví bylo možné vyprášit chuchvalec teplého vzduchu a včel, obloha lícila líné, bílé larvy letadel, za nimiž se převaloval zvuk jako vrnící kočka...“⁷⁸

Král si ovšem zálibu (či ovlivnění) v surrealismu neodpustil ani v této próze, v kapitole nazvané *Slovník* popisuje prázdno, krajinu, oblouk, snůh a maso (které ho fascinuje, v rozhovoru tvrdí, „že po svém pradědečkovi zdědil klíčovou slast

⁷⁷ KRÁL, Petr. *Arco a jiné prózy*. Praha: Fra, 2005. Edice české prózy (Fra), s. 11-12.

⁷⁸ Tamtéž, s. 17.

z *masa*⁷⁹), socialisty nebo špenát. Některé tyto kapitolky (či pouhé výrazy) mají rozmezí pouze několik slov, jiné jsou mnohem delší. Krásně popsal například aristokracii. „*Aristokrat vládne vlastní nudě.*“⁸⁰

A v kapitole nazvané *Narozeniny* zase velmi dobře (ale zároveň trochu znepokojivě a zvláště) působí scéna muže, který vytahuje z kapes stovky tkaniček od bot. Jeho dalším oblíbeným motivem je představa masa a klobouků (které ho fascinují jako předmět i jako slovo). V poslední kapitole se snaží rozebírat a vysvětlovat vlastní verše, a ačkoliv se jedná o prózu, básní je zde mnoho. Zmínila jsem, že u *Ouředníka* i *Kundery* se ironie objevuje, u *Krále* se nevyskytuje tak často, přítomna ale rozhodně bývá, jeden verš na mě ale silně zapůsobil. „*Ve své náruživé lásce k výletům jsme dokonce záviděli i těm/ kdo za války cestovali z koncentráku do koncentráku.*“⁸¹ Tady se rychle z ironie dostal až do silného sarkasmu. Co se tu také nově objevuje je i motiv erotiky a žárlivosti „*Zuřivě jsem se vrhl k rozesmáté Fanynce a začal do ní s křikem bušit pěstí, jako bych chtěl ubít všechny ty neznámé, chtivé mužské, posedlé jen touhou odkrýt pod vráskami její mladou pleť. Věděl jsem už, co je žárlivost.*“⁸²

V čem si je zde podobný s *Ouředníkem*, je pak nekonečné opakování v kapitole nazvané *Z dějin románu*, cituje Bretonův *Manifest surrealismu* „*Paul Valéry, jenž mě nedávno ujišťoval, že pokud jde o román, nikdy nenapiše: Markýza vyšla z domu v pět hodin.*“⁸³ Celou tuto kapitolu začíná právě „*Markýza vyšla z domu v pět hodin*“, jde o celé dlouhé souvětí, které na sebe nenavazuje, avšak je skutečně originálně zpracované.

Petr Král zkrátka není autor pro všedního čtenáře, zařadila jsem na konec už jen z toho důvodu, že je podle mého názoru nejobtížnější.

⁷⁹ Srov. KRÁL, Petr. *Petr Král: úniky a návraty: rozhovor*. Praha: Akropolis, 2006. Osobnost (Akropolis), s. 14.

⁸⁰ KRÁL, Petr. *Arco a jiné prózy*. Praha: Fra, 2005. Edice české prózy (Fra), s. 212.

⁸¹ Tamtéž, s. 285.

⁸² Tamtéž, s. 136.

⁸³ Tamtéž, s. 46.

3.2.2. Poezie

Básní napsal samozřejmě mnoho, zmíním jen tři, jeho poezie na mě totiž působí ve většině případů stejně. Jak jsem poznamenala dříve, píše volným veršem, psal ale v minulosti i rýmované básně, „o nich však jeho rodiče tvrdili, že je nemohl napsat on.“⁸⁴

První dílo, kterým se budu zabývat, je *P.S. čili Cesty do ráje* z roku 1990. Hned na začátek podotknu, že Král má více názvů básní s dodatkem „čili“, například kniha *Hm čili míra omylu* nebo *Modré srdce čili Uši*. Tento dodatek se však vyskytuje i v již zmíněné próze *Zpráva o místech*, v kapitole „...čili cesta kolem ničeho.“⁸⁵

„V knize *P.S. čili Cesty do ráje* je většina textu výčitkou skutečnosti. Je to taková určitá kritika současného světa. Něčím podstatným se však liší od většiny poezie, kritika není moralistní ale naopak ‚hedonistická‘, v tom smyslu, že se opírá hlavně o zklamání, která svět zrádně připravil lidským touhám a přáním.“⁸⁶

Jak již bylo zmíněno, Král používá hlavně automatické psaní, věty na sebe pořádně nenasazují, díky dlouhým veršům se na první pohled zdá, že jde o prózu, nikoliv o poezii. Například *Silent movie* je v podstatě krátká próza. Nejenom Ouředník používá obscénní situace, i u Krále se dají snadno takové situace nalézt. „Pořád ještě se píše šoustá chytračí/ jenže už ne tak nadšeně ať jde o mou slzu v tvém oku/ anebo naopak/ mám v sobě vlažnou slanou kulku a zbývá mi jen pár...“⁸⁷

Používá (jako Ouředník ale ne tolik Kundera) volný verš. Často se objevují slova, která se i špatně přečtou a na první pohled se tváří jako úplně jiné slovo (například zvracet – vracet) a vychází to tak i z kontextu celého verše. Je tu opět absurdita a nelogičnost, zmiňuje se o místech v Praze, jednu kapitolu věnoval pražské čtvrti Žižkov, další zase modrající Evropě.

⁸⁴Srov. KRÁL, Petr. *Petr Král: úniky a návraty: rozhovor*. Praha: Akropolis, 2006. Osobnost (Akropolis), s. 16.

⁸⁵KRÁL, Petr. *Zpráva o místech*. Praha: Torst, 2008, s. 51.

⁸⁶KRÁL, Petr. *P.S., čili, Cesty do ráje*. Toronto: Sixty-EightPublishers, 1990. Sixty-Eight. s. 7.

⁸⁷Tamtéž, s. 58.

V básnické sbírce *Hm čili míra omylu*, která obsahuje texty z let 1995 – 2002, se samozřejmě opět nevzdává svého oblíbeného surrealismu. A jako předchozí dva autoři, i Král se neštítí šokovat, jako třeba v básni *DO VÍDNĚ...* „*A vida za každým kioskem se tu zvedá kostel/ Když jsem se v RER přesouval do Roissy/ u trati kdosi kadil v háji.*“⁸⁸

V básnické sbírce *Přesuny*, vydané v roce 2005, používá podobné motivy, jako například opakování. To se objevuje hned v první nepojmenované básni „*V prachu/ plném prachu.../V prachu vyhaslém...*“⁸⁹ Podotkla jsem, že všichni tři autoři jsou na čtení obtížní, zvláště pak Petr Král. Tato básnická sbírka je ale naopak psaná poměrně jednoduše (alespoň pro mě), snadno se pochopí, je originální (stejně jako poezie Patrika Ouředníka) a chvílemi i vtipně cynická „*a chutnám se tím, jak si úspěšně uhýbám/ at' se tedy čistě mimochodem jdou dát vycpat*“⁹⁰ a chvílemi zase opět šokující, až poněkud přehnaná „*Žer synku/ ukaž/ jak se máš/ máma je tu/ i bába/ žer ukousni si/ z báby*“.⁹¹

Z těchto rozborů děl můžeme říct, že Král se skutečně drží své šablony a zálibu v surrealismu předkládá světu společně s jeho díly.

⁸⁸ KRÁL, Petr. *Hm, čili, Míra omylu: (texty z let 1995-2002)*. Praha: Protis, 2006. Večernice, s. 12.

⁸⁹ KRÁL, Petr. *Přesuny: básně beze svědků : [texty z let 2003-2005]*. Příbram: Knihovna Jana Drdy, 2005. Edice současné české poezie (Knihovna Jana Drdy), s. 9.

⁹⁰ Tamtéž, s. 79.

⁹¹ Tamtéž. s. 111.

4. SHRUTÍ SPOLEČNÝCH ZNAKŮ

4. 1. Společné znaky

Tato celá kapitola bude už pouze interpretační, kdy představím všechny společné znaky, které jsem z četby těchto autorů vypožadovala a vyčetla. Z mé bakalářské práce tedy zatím vyplývají ty nejdůležitější znaky. Mezi ten nejdůležitější a nejvíce viditelný patří samozřejmě společný život ve Francii. V této podkapitole představím ale pouze společné znaky co se prózy a poezie týče, vliv Francie pak popíšu v další podkapitole.

Všichni jmenovaní si jsou v podstatě podobní, hlavně ve stylu psaní, každý má svůj osobitý styl psaní, a každý z nich je originální. Milan Kundera je příjemně cynický (přestože v každém jeho románu či povídce nebo prvotní poezii je intimní vztah a něco, co se může, a patrně i má zdát jako láska), ironický a skeptický. Na druhou stranu je někdy těžké ho pochopit, používá až složitý styl psaní („*náročnost svého autorského stylu sám reflektuje: „Jestliže můj čtenář přeskočí jednu větu mého románu, nebude mu rozumět.“*⁹²) jeho věčně filozofické otázky jsou až protivné a stále používá jednu šablonu – nevěra a, již zmíněná, až nesmyslná, přehnaná láska a její blízká příbuzná žárlivost.

Patrik Ouředník je mi z nich nejvíce sympatický, protože má (podle mého názoru) nejvíce originální styl psaní i pohled na svět. Vede u mě jasně jeho poezie. Díky jeho próze *Rok čtyřadvacet* jsem si zase mohla představit, jakým způsobem se tehdy žilo. Ouředník, stejně jako Kundera používá velké množství skepse i ironie (v některých případech ironie přechází v silný sarkasmus, a to je jen dobře).

Samozřejmě i zmíněný představitel surrealismu, Petr Král, má svůj vlastní, osobitý styl psaní. Odlišuje se však od Ouředníka i Kundery, protože jeho texty jsou spíše jen obrazy psané slovy, jak v poezii, tak v podstatě i v próze, ironie se tu ale také objevuje, často silná, která přechází do sarkasmu. Stejně tak je tu přítomna i absurdita.

⁹²HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008, s. 358

Shrnuto, společné znaky jsou ironie, skepse, cynismus, absurdita, a pochopitelně i zmínky o Francii a dá se říct, že i surrealismus Ouředníkovi není cizí (v Kunderově poezii rozhodně nic jako surrealismus nenajdeme a ani v próze se nic takového neobjevuje, zmínky jsou v díle *Život je jinde*, avšak pouze teoreticky, nikoliv prakticky. „*Kdysi jim opravovali telefonní přístroj a Jaromil spatřil v odříznutém vadném sluchátku onen předmět, který vytržen ze své všední souvislosti působí zázračně a má právo být zván surrealistickým objektem.*“⁹³, teoreticky pak zmiňuju surrealismus i v eseji *Zahradou těch, které mám rád*, kde teorii doplňuje i o představitele onoho směru, jako je Breton nebo Soupault), co se týče poezie. V dílech Ouředníka i Kundery se navíc objevuje kritika socialistického Československa, u Krále se objevuje v poezii (*P.S. čili Cesty do ráje*) kritika současného světa.

Můžu vlastně říct, že každý ze zmiňovaných autorů má svůj vlastní styl a tento styl si drží, jde s ním po celou dobu jeho spisovatelské kariéry, ať se jedná o romány, poezii nebo drama. Žádný z nich nikterak nemění žánr nebo témata, nikdo se nežene do přílišných extrémů (pokud samozřejmě nepočítáme Kunderovu extrémní lásku nebo Královy až nesmyslně extrémní, surrealistické slovní obraty v poezii, a částečně i v próze). Když tedy shrneme témata, o kterých naše trojice autorů nejvíce píše, u Kundery je to hlavně láska (naštěstí pojatá ironicky a *směšně*), u Ouředníka je to pak historie (buď jeho „osobní prožitá historie“ nebo historie světa). U Krále je to pak nejtěžší, identifikovat témata, protože u něj se témat (jak jinak nejčastěji surrealistických) vyskytuje příliš mnoho.

Autoři se nesnaží hrát čtenářům na „city“, kromě Kunderovy rané poezie se v žádném jejich díle neobjevuje nic tak naivního (a když ano, můžeme to brát jako projev recese) a až hloupého. Na druhou stranu, „*jeho postavy čtenáře dojmají, a jeho komika má schopnost rozplakat.*“⁹⁴ Co mají ale rozhodně společné je fakt, že ani jeden z nich není pro „jednoduššího“ čtenáře, častokrát je těžké pochopit, co se přesně snaží popsat, co chtějí slovy zachytit. Paradoxně je na tom Kundera nejlépe, ačkoliv klade neuvěřitelné množství (a poselství) filozofických otázek, jeho romány i povídky jsou stále jasně pochopitelné. Samozřejmě existuje riziko, že čtenář nějaké

⁹³ KUNDERA, Milan. *Život je jinde*. Vydání druhé, autorizované. V Brně: Atlantis, 2016, s. 111.

⁹⁴POCHODA Elisabeth. *Doslov*. in KUNDERA, Milan. *Valčík na rozloučenou: román*. Vyd. 2. Brno: Atlantis, 1997, s. 238.

to „poselství“ nepochopí (zvláště, pokud je v mladém věku a nemá zkušenosti jako autorovy postavy), to mu ale víceméně nezkaží celý příběh. Jinými slovy, i přes jeho oblíbené množství filozofie, čtenář si stále užije vcelku dobrý příběh.

Oproti tomu Ouředníkova próza není zase tolik pochopitelná. Například dílo *Europeana* nemusí čtenář pochopit, může ho i odložit s tím, že se v něm vlastně vůbec nic *neděje*. Ouředník sice „pálí“ jednu událost za druhou, ale to nemění nic na tom, že čtenář může právem postrádat příběh. Abych však nezůstala nespravedlivá, v jeho další próze *Příhodná chvíle, 1855* se příběh vyskytuje.

Posledního autora je pak nejtěžší pochopit, a jak sem již zmínila, možná si to autor ani nepřeje, být pochopen. Vzhledem k jeho zálibě v surrealismu a pohrávání si se slovy, čtenář vlastně nemá šanci si příběh (který tu sotva „nahmatáme“) ani představit. Může si představovat obrazy, které z jeho textů vyplývají, ale něco jako zápletky, propracovanost hlavních nebo vedlejších postav tu chybí. V čem ale naprosto vede je skutečně detailní popis prostředí.

Patrně má ale každý svůj okruh čtenářů, kteří jsou už na něco zvyklí a autoři jim nechtějí kazit zaběhnuté tradice.

4.2. Vliv Francie

Je pochopitelné, že autory ovlivňuje prostředí, ve kterém dílo píšou. V následující interpretační kapitole pak vyhledám a představím v jejich próze, poezii, dramatu či eseji tyto společné prvky, a tj. Francii.

V Kunderově případě se zmínka o Francii objevuje například v jeho *Směšných láskách*, v povídkách *Já truchlivý Bůh* („*ark je francouzsky park*“⁹⁵) a ve *Falešném autostopu* (na dívku mluví přio opilý muž francouzsky „*combien, mademoiselle?*“⁹⁶) Zmínka o Francii, respektive o jejím hlavním městě se objeví i v díle *Život je jinde: „Bylo jaro 1968 a bylo to v Paříži.“*⁹⁷ Nebo „*Hesla, jež Jaromil*

⁹⁵ KUNDERA, Milan. *Směšné lásky*. Praha: Československý spisovatel, 1970. Žatva (Československý spisovatel).s. 11.

⁹⁶Tamtéž, s. 84.

⁹⁷ KUNDERA, Milan. *Život je jinde*. Vydání druhé, autorizované. V Brně: Atlantis, 2016, s. 200.

dává psát na transparenty, jsou přesně ta, kterými o dvacet let později popsali pařížští studenti zdi Sorbonny, zdi Nanterre, zdi Censier.“⁹⁸ A „Je to rok 1848 a 1870 a 1945 a je to Paříž, Varšava, Budapešť,...“⁹⁹

V románu *Nesmrtelnost* „je zase hlavní postava románu stvořena vypravěčem jako prodloužení gesta starší dámy, kterou náhodně spatřil v jakémsi pařížském veřejném bazénu.“¹⁰⁰ Tento román je ze všech jeho románů nejvíce francouzský, odehrává se totiž v Paříži, postavy jsou Francouzi a mají francouzské chování.

V románu *Žert* je pak zmíněná Francie, když Ludvík mluví s Markétou o trpaslicích „a proč je naše republika tajně vyvážela za tučné devizy zejména do Francie“.¹⁰¹

I v románu *Nesnesitelná lehkost bytí* se Francie několikrát vyskytuje, jelikož ho začal psát šest let po té, co opustil svou rodnou zemi. Hned v první kapitole například píše „Kdyby se francouzská revoluce měla věčně opakovat, francouzská historiografie by byl méně pyšná na Robespiera.“¹⁰² nebo „Je nekonečný rozdíl mezi Robespierrem, který se vyskytl jen jednou v dějinách, a Roberspierrem, který by se věčně vracel usekávat Francouzům hlavy.“¹⁰³ V další kapitole používá i francouzská slova, například „pitié, který má přibližně stejný význam jako jakási shovívavost vůči tomu, kdo trpí.“¹⁰⁴ V kapitole nazvané *Malý slovník nepochopených slov* u slova *průvody* píše „Lidé v Itálii nebo ve Francii to mají snadné. Když je rodiče nutí chodit do kostela, pomstí se jim tím, že vstoupí do strany.“¹⁰⁵

⁹⁸KUNDERA, Milan. *Život je jinde*. Vydání druhé, autorizované. V Brně: Atlantis, 2016, s. 203.

⁹⁹ Tamtéž, s. 207.

¹⁰⁰HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008, s. 361.

¹⁰¹KUNDERA, Milan. *Žert*. 3. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1969. s. 37.

¹⁰² KUNDERA, Milan. *Nesnesitelná lehkost bytí: román*. Vyd. 2. V Brně: Atlantis, 2006, s. 11.

¹⁰³ Tamtéž, s. 11.

¹⁰⁴ Srov. Tamtéž, s.28.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 112

V divadelní inscenaci *Jakub a jeho pán* je pak Francie zmíněna jen krátce, když postavy mluví o svém pánovi (tj. Diderot) a o jeho setkávání s básníky, kterých je ve Francii „*kolem čtyř set tisíc*.“¹⁰⁶

V eseji nazvané *Zahradou těch, které mám rád*, pak Francii zmíní několikrát, což je pochopitelné, vzhledem k tomu, že esej psal ve Francii, nikoliv v České republice. Zmiňuje se zde o historii Francie, o Revoluci a v druhé kapitole, ve které probíhá dialog Kundery s Guy Scarpettou, pak zároveň píše o osudu českého jazyka ve třicátých letech 20. století a doplňuje tento text o informaci, kdo byl největší modernista českého románu, tj. Vladislav Vančura. Též zmiňuje básničku přemýšlivé prózy, Věru Linhartovou, která měla podobný osud, též odjela do Francie, kde žila a publikovala francouzsky.

Tady vidíme, že Kundera skutečně Francii do svých děl zařazuje, nejspíše nejvíce ze všech autorů, Francie tu však nemá žádný velký smysl, pouze doplňuje prostředí příběhu.

Co se týče Patrika Ouředníka, zmínka o Francii se vyskytuje několikrát v díle *Europeana: stručné dějiny dvacátého věku*.

„*Francouzi vymysleli jména U ŠENKŮ, NÁMĚSTÍ OPERY, BÍDA, SMŮLA, U DEZERTÉRA, ZÁŠŤ, HLAVOLAM a Němci zas jména GRETCHEN, BRUNHILDA, TLUSTÁ BERTA a VEPŘO-ZELO. Němci říkali, že Francouzi jsou namyšlení, a Francouzi říkali, že Němci jsou necivilizovaní.*“¹⁰⁷ Nebo „*Němci říkali, že Francouzi jedí žáby a Rusové malé děti, a Francouzi říkali, že Němci jedí malé děti a dršťky.*“¹⁰⁸ A „*Na letácích stálo, že Angličané pomáhají Francouzům jenom na oko.*“¹⁰⁹ Je však nutné podotknout, že v této próze píše o Francouzech z důvodu, že zkrátka patří do historie Evropy.

I v próze *Příhodná chvíle, 1855* se zmíní o Francii, konkrétně o Francouzské revoluci, či zmíní francouzská slova nebo jména (například Babeuf nebo Blanqui). Ve druhé kapitole se pak Paříž stává místem pobytu imigrantů, je popsána jako

¹⁰⁶ KUNDERA, Milan. *Jakub a jeho pán: pocta Denisi Diderotovi*. Brno: Atlantis, 1992, s. 51.

¹⁰⁷ OUŘEDNÍK, Patrik. *Europeana: stručné dějiny dvacátého věku*. Praha: Paseka, 2001, s. 11.

¹⁰⁸ Tamtéž. 18.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 22.

„Paříž je velké město, větší než jsem si představoval.“¹¹⁰ Je tedy na chvíli součástí příběhu (dokud se imigranti nepřesunou do Brazílie), Francouzi jsou i na společné lodi.

Zmínka o Francii se také objevila v jeho esejí *Utopus to byl, kdo učinil mě ostrovem* „Zeptám se tě, co je to člověk, odpovíš: ‚Francouz‘.“¹¹¹ Zde však pouze cituje jiného autora, konkrétně Louise-Armanda de Lahontna.

Z této části ale zcela znatelně vyplývá, že Patrik Ouředník Francii nikterak často nezmiňuje, a pokud ano, má větší význam, než například u Kundery, neboť patří k historii a tím jí konkrétně znázorňuje.

Poslední probíraný autor, Petr Král, pak zmiňuje Francii v knize *Zpráva o místech*.

„...mladá žena, která se odtamtud vrací po letech do Francie, mu přiznává, že tam odjela právě za tím, co jeho naopak vyhnalo do Paříže.“¹¹² Celá jedna kapitola pak nese název *Paříž*. Hned v první větě vysvětluje důvody návštěvy Paříže, za prvé se chystá město prozkoumat, a za druhé je ve městě jako vyslanec tajné společnosti, která se snaží obnovit styky s příbuznou společností v Paříži.

V próze *Arco a jiné prózy* pojmenoval jednu podkapitulu *Pařížské metro se nepoznává*, v další kapitole pak píše o tom, že se Eiffelova věž propadá hloub do země, „každý den o dobrou desetinu milimetru.“¹¹³

Zmínku o Francii najdeme nejenom v jeho próze ale i v poezii, konkrétně v básnické sbírce *P.S. čili Cesty do ráje*, například zajímavé slovní spojení „pařížské Rusky.“¹¹⁴

I v básnické sbírce *Přesuny* se Francie několikrát objeví. „kdo mě to ale uhranul? Jak cizí bloudím náhle/ v kruhu uprostřed Paříže“¹¹⁵ nebo „jako v okolní

¹¹⁰ OUŘEDNÍK, Patrik. *Příhodná chvíle, 1855*. Praha: Torst, 2006, s. 41.

¹¹¹ OUŘEDNÍK, Patrik. *Utopus to byl, kdo učinil mě ostrovem: pokus o vymezení jednoho žánru*. Praha: Torst, 2010, s. 49.

¹¹² KRÁL, Petr. *Zpráva o místech*. Praha: Torst, 2008, s. 20.

¹¹³ KRÁL, Petr. *Arco a jiné prózy*. Praha: Fra, 2005. Edice české prózy (Fra), s. 167.

¹¹⁴ KRÁL, Petr. *P.S., čili, Cesty do ráje*. Toronto: Sixty-EightPublishers, 1990. Sixty-Eight. s. 42.

*Paříži, kde občas číšník nese ulicí.*¹¹⁶ O Paříži píše i v další básnické sbírce, nazvané *Hm čili míra omylu* „*Tady v neodvratné Paříži/ dnešních dní nebo jinde blíž.*“¹¹⁷ U Krále se Francie objevuje více v poezii (což je pochopitelné, neboť poezie napsal mnohem více).

Jak jsem poznamenala na začátku, je to samozřejmé, že místo pobytu spisovatele ovlivní, může ho i inspirovat, což si myslím, že Francie u naší trojice splnila. V podstatě v každém díle (až na výjimky) se Francie aspoň lehce dotkne nebo jí zmíní (nepočítám román *Nesmrtelnost*, který je celý francouzský), ta však nebývá tolik podstatná, dalo by se říct, že pouze doplňuje prostředí. Pokud se čtenář tolik nesoustředí při čtení na místo, kde se příběh odehrává, o nic nepřijde, například v básních nebo eseích zmínku o Francii může zcela vypustit z mysli. Jinými slovy, není důležitá.

4.3. Autoři jako překladatelé

Všichni zmínění představitelé jsou nejenom překládáni, ale také se sami věnují překládání cizích děl. V této kapitole zmíním pouze jejich nejznámější překlady cizích děl, abych poukázala na další společný znak, to jest překladatelská činnost. Tito autoři mají výhodu v tom, že znají dobře oba dva jazyky, jak francouzštinu, ze které překládají, tak samozřejmě jejich rodnou češtinu.

Milan Kundera se od ostatních autorů liší v tom, že vzhledem k zákazu překladu svých děl, si svá díla překládá z francouzštiny do češtiny sám. Proto jsou jeho díla vlastně nejznámějším překladatelským počinem. Nic jiného totiž zřejmě nepřeložil.

Můžeme říct, že nejspíše nejznámějším překladem Patrika Ouředníka je kniha *Čekání na Godota* od Samuela Becketta, kterou přeložil z francouzštiny do češtiny. Dále jsou jeho častým překladem díla od Borise Viana (*Blues pro černého kocoura*,

¹¹⁵ KRÁL, Petr. *Přesuny: básně beze svědků : [texty z let 2003-2005]*. Příbram: Knihovna Jana Drdy, 2005. Edice současné české poezie (Knihovna Jana Drdy), s. 41.

¹¹⁶Tamtéž.s. 22.

¹¹⁷ KRÁL, Petr. *Hm, čili, Míra omylu: (texty z let 1995-2002)*. Praha: Protis, 2006. Večernice, s. 16.

Vlkodlak, Každému svého hada) nebo Alfreda Jarryho (dílo *Spelukace*). Do francouzštiny pak přeložil například Vladimíra Holana nebo Jana Skácela. V rozhovoru Otakar Mališ napsal „*Čeština je vaše otcovština a francouzština je vaše mateřština.*“¹¹⁸ Patrně proto má v překladu úspěchy.

Stejně jako Patrik Ouředník, má i poslední jmenovaný Petr Král na kontě spoustu překladů. Též překládá jak z francouzštiny, tak i do francouzštiny. Protože je představitelem surrealismu, není nic zvláštního na tom, že přeložil například dílo André Bretona *Magnetická pole*, či díla jiných surrealistů, jako je Salvador Dalí nebo Philippe Soupault. Z češtiny do francouzštiny pak přeložil například dílo Aleny Nádvořnickové *Anebo ne* nebo, jak jsem zmínila v úvodu, Seifertovy verše. Kromě toho překládá stejně jako Milan Kundera i svoje vlastní texty, ačkoliv je spíše přepisuje.

4.4. Autoři jako básníci

Poezii jsem už rozebrala, v této části se ale pokusím představit společné znaky, co se právě poezie týče, jako jsou témata, styl psaní a jeho samotná originalita.

Prvním autorem je samozřejmě, klasicky opět Milan Kundera, jehož básnickou sbírku *Monology* jsem už zmínila ve druhé kapitole. Jako básník je Kundera podle mého názoru špatný, jeho básně jsou skutečně chabé, naivní a až hloupé. Jeho téma je pořád stejné a to láska a nevěra (tyto dvě témata také hojně využívá téměř ve všech svých románech i v povídkách), ani nepoužívá žádná originální slovní spojení, často se objevuje také motiv přírody „*Jak prudká voda valí kmen/ jenž břehu zoufale se zachytává*“.¹¹⁹ Ta má ale patrně zobrazovat podobu nešťastné a zoufalé lásky. „*Co? Ty mi chceš mluvit o lásce?/ Co je tvá láska, řekni!*“¹²⁰

¹¹⁸ MALIŠ, Otakar. „*Svobodný prostor jazyka...*“ korespondenční rozhovor s Patrikem Ouředníkem. Host O3/2002. s. 8.

¹¹⁹ KUNDERA, Milan. *Monology: kniha o lásce*. Praha: Československý spisovatel, 1957. České básně (Československý spisovatel). s. 48.

¹²⁰ Tamtéž, s. 30.

Básní se ale nevzdal ani v próze (stejně jako Král), v románu *Život je jinde* je jeho hlavní postava Jaromil zobrazována jako básník. Ale ani jeho básně nejsou na úrovni zbylých dvou autorů. Avšak v doslovu od Clauda Roye se píše „*Když nám Kundera dává číst Jaromilovy básně – technika, které použil již Nabokov v Bledém ohni – musím se obdivovat jeho rafinovanosti: imaginární Jaromilovy básně nejsou totiž zlomyslné parodie, špatná poezie, ale naopak nádherné verše. Nádherné, odporné, krásné, prolhané verše. Skvělé vějičky na fantazmy a sny. Ty básně, citované a pitvané, jsou stejně zdařilé, jako byly asi kdysi dávno verše Kunderovy mladosti.*“¹²¹ A tímto víceméně shrnuje Kunderův styl psaní poezie.

Nevím ale, jestli s tímto výrokem přesně souhlasím, Jaromilovy básně jsou totiž stejně podobně mdlé jako ty Kunderovy, ovšem najdou se tu i výjimky. „*Z tvých očí tečou pohledy jak moč/ Střílím z pušky do vypelichaných vrabců tvých blbých myšlenek/ Mezi tvýma noha je kaluž z níž vyskakují pluky žab.*“¹²² Nedá se ovšem říct, že se jedná o poezii kvalitní, podle mého názoru se snaží jen šokovat a přehánět, bohužel se mu to nijak nedaří (pokud jde o snahu šokovat, přehání docela dobře). A hned v dalších větách píše „*Jsem veliký básník, mám velkou senzibilitu, mám d'ábelskou fantazii, cítím, co jiní necítí...*“¹²³ A to opět potvrzuje mou domněnku Kundery jako básníka „recesisty“.

Kundera je tedy podle mého názoru ze všech zmiňovaných jako básník nejslabší, ačkoliv se díky sbírce *Duše, krajina širá* dostal na výsluní.

Pro mne nejlepší a nejoriginálnější básník je rozhodně druhý jmenovaný, Patrik Ouředník. Básně má, na rozdíl od Kundery i Krále, krátké, strohé, tím však nejsou špatné, naopak, čtenáře udeří okamžitě do očí svou drsností i originalitou (viz část básně stejnojmenně nazvané *Dům bosého* „*na dveře přibije/ poslední slinu*“¹²⁴). Ve sbírkách nenajdeme témata lásky (a když už, tak hodně dobře skryté a nekýčovité), druhé, často využívané téma smrti, je tu zmíněno mnohem častěji. „*Ale stejně, pani./ všimla ste si/ jak ten váš starej rychle hnije?*“¹²⁵

¹²¹KUNDERA, Milan. *Život je jinde*. Vydání druhé, autorizované. V Brně: Atlantis, 2016, s. 360.

¹²²Tamtéž., s. 120.

¹²³Tamtéž., s. 120.

¹²⁴OUŘEDNÍK, Patrik. *Dům bosého*. Praha: Paseka, 2004, s. 30.

¹²⁵OUŘEDNÍK, Patrik. *Anebo*. Praha: VolvoxGlobator, 1992, s. 28.

Jak jsem již zmínila, Ouředník používá spíše hovorovou češtinu, argot a slang, vulgarismy a píše o víceméně úsměvných (ironických) situacích, například v básni nazvané *Návštěva v nemocnici.*, *Co dělal?/ nic/ co říkal?/ nic/ co chtěl?/ nic/ jak je mu?/ mnohem líp*¹²⁶ V jeho básních tedy ironii nacházíme často a nacházíme jí rádi. Stejně jako v próze, i v poezii také používá anafory, tedy opakování slov na začátku veršů „*Jen spi/ jen spi/ spi/ spi/ šramot?*“¹²⁷ Objeví se také motiv přírody „*bylo po válce, slunce se smálo/ a v sadu rozkvétal bílý šerík*“.¹²⁸ Příroda v těchto verších neznázorňuje (jako u Kundery) motiv lásky, spíše úlevu a jistý motiv míru a štěstí.

Poslední zmiňovaný autor, Petr Král, je básníkem surrealistou, tudíž je většinou nepochopen a nejspíš si ani nepřeje být pochopen, jeho básně se totiž dají chápat ve více smyslech, proto si je můžeme vyložit po svém.

Surrealismus může být přemýšlení, je tam totiž několik způsobů pochopení oné básně, je to shluk obrazů popsaných v dlouhých souvětích, popřípadě ve verších. U Krále nejde pořádně vymezit témata, o kterých píše, protože je v tom téměř vše. Je tam zmínka o Červené Karkulce, o místech po světě (Mexiku, New Yorku, Praze), o ztuhlých vdovách, o cigaretách i o válce. Ačkoliv používá hlavně techniku automatického psaní (kdy by se text neměl po napsání nijak výrazně upravovat, protože za syrova je nejlepší), najdeme tu části, kdy si s textem pěkně vyhrává. „*Tady snáší SNÍH na větvích vesmíru leží bledý HNIS/ kladu tu trpělivě šedou k šedé/ slon šera stejně zuby neukáže.*“¹²⁹

Stejně jako Patrik Ouředník, Král často píše velmi krátké, strohé básně („*Vstanu/ a den je pryč*“¹³⁰), zároveň na dalších stranách píše dlouhé básně, které někdy skutečně na první pohled připomínají prózu, respektive kratší povídku. V jeho básních se také objeví vulgarismy nebo hovorová čeština, opakování slov, a stejně tak i ironie, například v básni nazvané *Slunovrat.* „*Řidič autobusu/ má přesnou mušku. Podél celé cesty napříč končícím/ dnem sráží na přechodech úspěšně každou*

¹²⁶ OUŘEDNÍK, Patrik. *Anebo*. Praha: VolvoxGlobator, 1992. s.18.

¹²⁷ OUŘEDNÍK, Patrik. *Dům bosého*. Praha: Paseka, 2004, s.28.

¹²⁸ Tamtéž. s. 12.

¹²⁹ KRÁL, Petr. *P.S., čili, Cesty do ráje*. Toronto: Sixty-EightPublishers, 1990. Sixty-Eight. 48.

¹³⁰ KRÁL, Petr. *Hm, čili, Míra omylu: (texty z let 1995-2002)*. Praha: Protis, 2006. Večernice, s. 28.

cyklistku“.¹³¹ Král také používá personifikaci („*bílá cílevědomost cigarety*“¹³² nebo „*ubrus pije moje červené*“¹³³) a velmi často originální slovní obraty, nalezneme u něj i motiv přírody („*a na jasné crčení vody v trhlinách*“¹³⁴). Co ovšem u něj motiv přírody znamená je těžce zodpověditelná otázka.

Autoři jako básníci jsou víceméně odlišní, společný prvek u nich (samozřejmě kromě samotného básnictví) můžeme nalézt v používání volného verše (u Kundery ovšem minimálně) nebo v motivu přírody, ta však u každého slouží k něčemu jinému (což je pochopitelné, protože témata se liší). U všech třech autorů jako básníků také můžeme nalézt spojitost s jistou snahou šokovat (u Kundery v básních jeho postavy Jaromila v románu *Život je jinde*), kterou také částečně plní, v jistých případech jí plní dokonale. V každém případě, po přečtení jakékoliv básně nebo celé básnické sbírky od zmiňovaných autorů, na čtenáři zůstane jistá stopa, ať už kladného rázu nebo záporného.

4.5. Autoři jako esejisté

Zmínila jsem již, že tito autoři nejsou pouze prozaici či básníci, jsou to i esejisté. V této kapitole shrnu, čeho se jejich eseje týkají, jakým stylem jsou psány a zda mezi nimi existuje nějaká spojitost.

Začněme klasicky u Milana Kundery. Ten napsal mnoho esejí, a na rozdíl od jeho románů je většina z nich dostupná v českém jazyce v nakladatelství Atlantis. V eseji *Zahradou těch, které mám rád*, píše o svém odchodu z Československa, o historii Evropy, o Škvoreckých, o francouzských spisovatelích a o válce. Také zmiňuje svůj nynější vztah k České republice (viz podkapitola *Vztah k České republice*).

V eseji *Nechovejte se tu jako doma, příteli*, už minimálně zmiňuje svou emigraci do Francie, v první části nazvané *Kdo je to romanopisec*, píše o romanopiscích a srovnává je s lyrickým básníkem. Opět se tu objevuje téma hudby a

¹³¹KRÁL, Petr. *Hm, čili, Míra omylu: (texty z let 1995-2002)*. Praha: Protis, 2006. Večernice, s. 35.

¹³²Tamtéž, s. 40.

¹³³Tamtéž, s. 55.

¹³⁴Tamtéž, s. 55.

noty. Píše, že si autor může se svým dílem nakládat, jak chce, protože je to jeho vlastní dílo, je proti škrtům či zkracování díla.

Esej *Slova, pojmy, situace* je rozdělena do tří částí (Slova, Pojmy, Situace). V kapitole *Slova* vysvětluje různá slova, jako je dílo, domov, hodnota, kýč (viz. *Nesnesitelná lehkost bytí*) nebo interview, kde se dá opět vyčíst jeho vztah k poskytování rozhovorů („tvrdí, že žurnalista pokládá otázky, které zajímají jeho, z odpovědí použije jen ty, které se mu hodí a ještě je převede do svého slovníku“¹³⁵). Také několikrát použije jako příklad u těchto slov některé z jeho děl. V druhé kapitole *Pojmy* hned první podkapitola *Estetika a existence* dává najevo, o jak obtížné čtivo se bude patrně jednat. Píše například o humoru, tragikomičnosti, o pecku. V poslední kapitole *Situace* pak píše o smíchu (Dostojevského *Idiot*), o smrti (román od *Zámku k zámku*) nebo o lásce (*Profesor touhy*). U každého tématu zmíní nějaké dílo, patrně jako příklad.

Nebudu zmiňovat více jeho esejí, ačkoliv jich napsal daleko více, pro představení to stačí, zvláště proto, že i v esejích píše o podobných věcech (hlavně o románu a romanopiscích). Kundera je v podstatě stejný jak v románech, tak v esejích, liší se pouze tím, že v esejích pochopitelně chybí příběh, jeho motiv lásky tu samozřejmě také není, co je tu ale stejné, je motiv hudby. Ta se objevuje prakticky v každém díle. Ačkoliv se mi esej *Zahradou těch, které mám rád*, četla velmi dobře, ostatní eseje už tak jednoduše psané nejsou a upřímně se v nich ztrácím. To jen potvrzuje, co jsem napsala ve společných znacích, všichni zmiňovaní autoři jsou ke čtení velmi obtížní.

U Patrika Ouředníka se budu zabývat esejí *Utopus to byl, kdo učinil mě ostrovem*. Už samotný název vypovídá o originalitě a jedinečnosti díla, což u tohoto autora není nic neobvyklého. Bohužel toto dílo je „na půl cesty mezi autorským esejem a odbornou studií“¹³⁶, jinými slovy poněkud nezáživné, což je rozdíl oproti jeho próze či poezii. Zabývá se tedy utopií (popisuje jí jako „virtuální prostor, nereálná realita, nepřítomný prostor, vše, co se odehrává na jiném místě nebo

¹³⁵ Srov. KUNDERA, Milan, UHDEOVÁ, Jitka, ed. *Slova, pojmy, situace*. Brno: Atlantis, 2014, s. 14

¹³⁶ OUŘEDNÍK, Patrik. *Utopus to byl, kdo učinil mě ostrovem: pokus o vymezení jednoho žánru*. Praha: Torst, 2010. přebal knihy.

v jiném čase¹³⁷) a zmiňuje předchůdce utopie (Aristofanés), mluví o Homérovi, Atlantidě, *Dekameronu* a o vysněných zemích, zemích hojnosti („čím déle kdo spí, tím vyšší má mzdu“¹³⁸). „Prakticky mapuje dějiny myšlení o společnosti od Homéra až po sociální utopie 19. století a dystopie současnosti.“¹³⁹ Originalita tu zcela chybí (což je ale pochopitelné, jelikož se jedná o odbornou esej), názvy kapitol jsou ale zvolené zajímavě (*Průmysl a Ježíš Kristus* nebo *Na způsob šlach*), ačkoliv ve většině případů pouze cituje jiného autora.

U Petra Krále se budu zabývat esejí *Voskovec a Werich čili hvězdy klobouky*. Král má zřejmě evidentní zálibu ve slově čili (viz. básnické sbírky *Hm čili míra omylu* nebo *P.S. čili Cesty do ráje*) i v kloboucích. Král hned na začátku popisuje svůj vztah k oběma představitelům Osvobozeného divadla „že jsem se s Voskovcem a Werichem cítil málem pokrevně spřízněn, tak důvěrně známé mi odjakživa připadalo všechno, humor stejně jako oblékání, gesta, tón řeči, co jejich jedinečný styl tvořilo.“¹⁴⁰ Také dodává, že oba představitelé zachránili před myšlenkou na sebevraždu. Na rozdíl od předchozích dvou autorů je paradoxně Král v této esejí nejjednodušší k četbě i k samotnému pochopení, což u jeho prózy ani poezie nenajdeme. Píše o divadelních hrách Voskovce a Wericha, i o filmu (*Peníze nebo život*), srovnává osvobozenou komiku s humorem amerických grotesek. K esejí jsou pak připojeny přílohy s ukázkami her, jako je *Rub a líc* nebo *Těžká Barbora*.

Co se týče esejí, mnoho společného nemají, prakticky vůbec nic, kromě toho, že jsou všichni tři esejisté. Kundera píše o románu, Ouředník o utopii, Král pak o dvojici Voskovec a Werich. Styl psaní je však podobný, poměrně obtížný, chvílemi i nezáživný. Koneckonců, jedná se vlastně o eseje.

¹³⁷ OUŘEDNÍK, Patrik. *Utopus to byl, kdo učinil mě ostrovem: pokus o vymezení jednoho žánru*. Praha: Torst, 2010. s. 9.

¹³⁸ Tamtéž. s. 27.

¹³⁹ Srov. *Slovník české literatury po roce 1945. Patrik Ouředník*. Dostupné z: <http://slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=531&hl=patrik+ou%C5%99edn%C3%ADk+>

¹⁴⁰ KRÁL, Petr, PTÁČEK, Luboš, ed. *Voskovec a Werich, čili, Hvězdy klobouky*. Praha: Gryf, 1993, s. 4.

4.6. Autoři jako skeptici

Jak jsem již zmínila, hlavním společným prvkem je ironie, skepse, sarkasmus tragikomičnost, a dá se také říci, že i jakási groteska, zvláště v dílech Milana Kundery. Groteska se projevuje jako počáteční vtíp, čtenář se zasměje, za pár vteřin ho však zamrazí. Tento typ grotesky můžeme najít mimo jiné například v jeho divadelní hře *Ptákovina*, či ve hře *Majitelé klíčů*, tam tento typ grotesky umisťuje často na konec díla (v *Ptákovině* se ale ironie či groteska objevuje i v celé hře, postavy totiž přehrávají a ironicky přehánějí svoje chování, na konci je pak předseda zdánlivě šťastně ženatý, zatímco jeho manželka Růžena je ve vedlejším pokoji s ředitelem – i to je silný prvek ironie, grotesky i absurdity).

Velmi časté používání ironie může spočívat i v důvodech jejich emigrace, či jako reakce na tehdejší Československou republiku. To se hojně vyskytuje například v díle *Ouředníka, Rok čtyřadvacet* „Vzpomínám si, jak někdo říkal, že Češi se nedají.“¹⁴¹ Tato vzpomínka je příkladem grotesky, vyznívá totiž tragicky a svým způsobem i jaksi zoufale a smutně, vzhledem k tehdejší situaci komunistického Československa.

Ironie se ale dle mého názoru nejvíce vyskytuje právě u Milana Kundery (možná i díky jeho vztahu k Česku), najdeme jí v románech, povídkách i v dramatech. Jak jsem již zmínila, ironie u něj může znamenat právě jeho motiv opakované nevěry, v případech, kdy nevěrný muž opakovaně podvádí svou ženu, ačkoliv jí údajně velice miluje a nemůže bez ní žít, snad až existovat.

Stejně tak se u Kundery (ale i u zbylých dvou autorů) vyskytuje motiv jakéhosi přehánění, který se dá také spojit s motivem ironie, toto přehánění v nás totiž vyvolá pokřivený úsměv či nepochopení, rozhodně ale na nás zanechá stopu. Jak jsem poznamenala výše, toto přehánění se vyskytuje mimo jiné právě v dramatu *Ptákovina*. Přehánění můžeme spatřit v pravidelných prohlídkách učitelů, zda neodcizili školní majetek (v tomto případě se jedná hlavně o křídly) a jejich následné potrestání, přehánění můžeme také vidět i v komisi, která má dopadnout viníka, nebo pak v jeho samotném potrestání, tj. uřezání uší.

¹⁴¹OUŘEDNÍK, Patrik. *Rok čtyřadvacet: progymnasma 1965-89*. Praha: VolvoxGlobator, 1995, s. 43.

Toto přehánění se samozřejmě vyskytuje i u ostatních, u Petra Krále je tento motiv hlavně v jeho poezii, tam však plní jistou uměleckou funkci, samozřejmě také šokuje, jako například v básnické sbírce *P.S., čili Cesty do ráje*: „*Co naplat nebyl jsem penis byl jsem jen třetina ve větru/ Vstane-li mi to občas/ pak jenom proto že pořád ještě máš kůži*“.¹⁴² U Krále je tedy motiv ironie nejslabší, čtenář jí v textu může nesnadno najít, naopak absurdita je u něj velmi využívaným motivem, dalo by se říct až dominantním.

Naopak u Patrika Ouředníka může být tento společný motiv jak v jeho poezii, která se snaží přehánět natolik, až ve čtenáři vyvolá šok či překvapení nebo znechucení, tak i v jeho próze. Takto na mě zapůsobil například v próze *Rok čtyřadvacet*: „*Vzpomínám si na socialistickou morálku, socialistické smýšlení, socialistickou velkovýrobu, široké masy pracujících, vítězné masy pracujících, socialismus s lidskou tváří, zárnou budoucnost, jásavou budoucnost, budoucnost, která leží jen a jen v našich rukách, zítřek, který je na dosah, náš světonázor, nezdolnou vůli pracujících, pracující inteligenci, pracující masy, deklasované živly, antisocialistické živly, věčné reptaly, zahořklé revanšisty, pravicové oportunisty, kterým pšenka nepokvete, zvilé nepřátele našeho socialistického zřízení, choré výhonky socialismu, část mládeže*.“¹⁴³ Tady na mě působí opět přehnaně, komicky, směšně až absurdně, ačkoliv pouze popisuje minulost.

Vzhledem k tomu, že autoři vyrůstali nebo žili za těchto podmínek, není divu, že ironie, groteska, absurdita, skepse či sarkasmus je u všech třech autorů dominantním prvkem.

4.7. Recepce českých a francouzských děl

V této poslední podkapitole zobrazím a představím díla autorů, jak jsou přijímány v Česku a jak ve Francii. Podle mého názoru je Milan Kundera nejznámější, už z toho důvodu, že je známý prakticky po celém světě, zahraniční studenti ho znají jako francouzského autora, nikoliv českého.

¹⁴²KRÁL, Petr. *P.S., čili, Cesty do ráje*. Toronto: Sixty-EightPublishers, 1990. Sixty-Eight s. 85.

¹⁴³OUŘEDNÍK, Patrik. *Rok čtyřadvacet: progymnasma 1965-89*. Praha: VolvoxGlobator, 1995, s. 27.

Kundera se dostal do povědomí čtenářů především díky románu *Žert*, který se srovnává s Vaculíkovým románem *Sekyra*, ten získal ohlas, ať už kladný, či záporný. „*Kritika totiž dílo nepřijala bez výhrad, na druhou stranu ovšem rozeznala umělecké kvality.*“¹⁴⁴ Následovaly další romány, česky psaná díla uzavřel románem *Nesmrtelnost*, od té doby, jak jsem zmínila na začátku, píše díla pouze ve francouzském jazyce. Také z tohoto důvodu (a z důvodu, že se sám považuje za francouzského autora) jsou jeho díla přijímána ve Francii lépe, hlavně díky dostupnosti jeho děl.

Patrik Ouředník je známý především pro prózu *Europeana: dějiny dvacátého věku*, ta je přijímána prakticky po celém světě (díky mnohým překladům). Zajímavé je, že *Europeana* vyšla v České republice v roce 2001, „*do francouzštiny byla přeložena v roce 2004 s tím, že je text nezařaditelný*“.¹⁴⁵ Zajímavé také je, že próza *Ad acta* byla přijímaná mnohem lépe ve Francii, než v Česku: „*prodalo se za šest týdnů čtyřikrát více výtisků než v České republice za šest let (je ale nutné dbát na větší počet obyvatelstva ve Francii).*“¹⁴⁶ Patrik Ouředník je známější ve Francii, „*ovšem hlavně díky svým překladům*“¹⁴⁷, u nás je pak známý jako prozaik, básník či esejista.

Petr Král je pak známý hlavně jako představitel surrealismu: „*po příjezdu do Paříže se zapojil do činnosti pařížské surrealistické skupiny, publikoval v jejích revuích*“.¹⁴⁸

Vzhledem k vysokému počtu francouzských děl, ať už se jedná o básně, prózu, eseje či samotné překlady, trůfám si říct, že je Petr Král přijímaný přeci jen o trochu lépe ve Francii, než v České republice, mimo jiné zde „*obdržel 22. února*

¹⁴⁴ Srov. HAŠKOVÁ, Barbora. *Diplomová práce: Česká a francouzská recepce románů Žert a Totožnost Milana Kundery*, Praha, 2009. s. 8. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/72328/>

¹⁴⁵ Srov. PRUDILOVÁ, Barbora. *Bakalářská práce: Vybrané prózy Patrika Ouředníka a jejich ohlas v českém a francouzském tisku*, Brno, 2012. s. 55. Dostupné z: <https://theses.cz/id/jvsijv?lang=en>

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 55.

¹⁴⁷ Srov. Tamtéž. s. 56.

¹⁴⁸ Srov. Slovník české literatury po roce 1945, heslo Petr Král. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1054>

z rukou francouzského velvyslance v České republice, jeho excelence Pierra Lévyho, insignie kontura francouzského Řádu umění a literatury. ¹⁴⁹

¹⁴⁹ KRÁL, Petr. *Řád umění a literatury Petru Královi*. Dostupné z:
http://www.pwf.cz/archivy/texty/clanky/rad-umeni-a-literatury-petru-kralovi_2988.html.

5. ZÁVĚR

V první části této bakalářské práce jsem představila autory, krátce také jejich život, který je v podstatě také podobný. Zmínila jsem většinu jejich děl, zmiňovat všechny díla by bylo opravdu na dlouho, neboť autoři se za svůj dlouhý život činili a na kontě mají skutečně mnoho knih, částečně jsem je i rozebrala, snažila jsem se vytknout témata, o kterých autoři píší a také jsem popsala tři zmíněné osobnosti právě jako autory.

Druhou část bakalářské práce (respektive pátou kapitolu) jsem pak pojala jako interpretační část, neboť srovnávám ony zmíněné autory, snažila jsem se u nich vyhledat společný prvek, který je na první pohled jasný, to jest častá ironie, sarkasmus, částečně i skepse, tento prvek jsem ještě více rozebrala a popsala v podkapitole Autoři jako skeptici.

Popsala jsem tedy, jak autoři tvoří, o jakých tématech všichni píší (nejčastěji se u všech vyskytuje téma smrti), také jsem zmínila, že autoři jsou ke čtení poměrně obtížní, tj. další hlavní společný prvek. U Kundery spočívá složitost v jeho zálibě ve filozofických otázkách a také v množství slov (v některých románech i v množství postav, neboť se vzájemně kryjí, doplňují, někdy je skutečně obtížné pochopit, kdo se vlastně chopil slova a právě vypráví, nebo, v případě, že je kniha psaná v er formě, o kom zrovna vypráví sám autor). Vynechat jedno, či dvě slova, větu nebo snad odstavec čtenáře dovede do slepé uličky.

Ani Patrik Ouředník není pro jednoduššího čtenáře, píše sice poměrně jednoduše, člověk se ale lehce ztratí v jeho počtu slov, zvláště pak u prózy, například v díle *Europeana*, stejně tak i v díle *Rok čtyřadvacet*, kde každou větu začíná „Vzpomínám si“, což může čtenáře rychle rozčílit nebo v druhém případě, jednoduše znudit. U jeho poezie to je však (podle mého názoru) zcela naopak, používá vhodně zvolená slova, díky hovorové češtině či argotu nebo slangu je vtipný, nápaditý, místy velmi sarkastický, a jeho snaha šokovat se mu velmi daří. Pro mě osobně je to skutečně velmi výjimečný básník, i když o sobě tvrdí, že je spíše překladatel, nežli prozaik a básník.

Petr Král zaujímá první místo v míře obtížnosti, jelikož píše skutečně velmi surrealisticky, což většina čtenářů nemusí pochopit, nebo se u něj vyskytne situace, kterou jsem popsala výše, a to, že čtenář knihu znechuceně odloží. I na mě je jeho próza velmi složitá a většině jeho slovních spojení jsem neporozuměla na první „přečtení“, někdy ani na to druhé. Na druhou stranu, co se jeho poezie týče, je také velmi originální, stejně jako Patrik Ouředník, a díky vhodně zvoleným vulgarismům či použití hovorové češtiny, i on je chvílemi vtipný a lehce šokuje.

Kromě obtížnosti mají společné prvky v tématech, o kterých píší, erotika se například vyskytuje u všech tří, stejně je častý i motiv smrti.

Zabývala jsem krátce i překladatelskou činností autorů, kterou mají všichni také společnou, a zmínila jsem nejznámější díla, která přeložili (u Kundery to jsou vlastně jeho vlastní díla). Poněkud rozsáhleji jsem se věnovala i jejich básnické činnosti, ačkoliv jsem v prvních částech jejich básnické sbírky zmínila, krátce i rozebrala, v této části jsem se věnovala jejich společným tématům, a rozebrala jsem je trochu podrobněji, co se například básnických prostředků týče. Ty totiž mají v mnoha případech také stejné, nebo alespoň podobné.

Nejdelší a nejspíše nejvíce interpretační část pak byla kapitola nazvaná Vliv Francie. Tam jsem totiž vypsala části a díla, ve kterých se Francie objeví. V závěru této kapitoly ale doplňuji, že prostředí, ve kterém se díla odehrávají (co se týče románů), nehraje nikterak velkou roli, pouze příběh doplňuje. U poezie, či eseje je to pak podobné.

Díky psaní této bakalářské práce jsem se seznámila s autory trochu podrobněji, stejně tak s jejich dílem. Mohla bych si troufnout podle svých slov zařadit autory do různých kategorií. Milana Kunderu řadím do kategorie romanopisců, přestože napsal povídky, poezii i divadelní hry, a stále píše i eseje. Přesto si ale myslím, že jako romanopisec je nejlepší, originální (ačkoliv jsem v podkapitole Milan Kundera jako spisovatel, zmínila, že se drží stále jednoho tématu – lásky, žárlivosti a nevěry) a příjemně cynický a sarkastický. I když prakticky píše stále o tom samém, píše to dobře. I přes filozofii v jeho díle se čte snadno a záživně. Není proto divu, že je známý po celém světě.

Patrika Ouředníka bych zařadila do kategorie básníků, neboť pro mě osobně je, jak jsem několikrát zmínila, skutečně nejoriginálnější, je mi nejbliže, už jenom díky jeho stylu psaní. Jeho básně na mě zapůsobily, některé mi v paměti zůstanou navždy.

Petra Krále si troufnu zařadit do speciální sekce, spíše do uměleckého žánru, a to do surrealismu. Všechno, co jsem od Krále přečetla se totiž surrealismu alespoň lehce (v jiných případech hodně) dotkne. Přestože se musí číst pozorněji a důkladněji, než jiní autoři, objevuje se u něj skutečná originalita, vtip a samozřejmě také talent.

Talent, originalita, vtip, skepse, ironie, i tragikomičnost se ale samozřejmě vyskytuje u všech třech autorů. Touto prací jsem doufám, všechny tyto prvky alespoň trochu více vyzdvihla a přiblížila vám tvorbu českých spisovatelů žijících ve Francii.

6. RESUMÉ

This thesis describes Czech authors, which live in France. That means it discusses about Milan Kundera, Patrik Ouředník, and Petr Král. In the first theoretical part, lives of the authors both as celebrities and writers. In this part, their most famous works are mentioned too, be it prose, poetry, or drama. In the case of Milan Kundera, his reasons for leaving Czechoslovakia, his current relation to Czech Republic and relation to translations of his works, which he strictly refuses, are described.

In the second interpretational part the thesis deals with their common saings, mainly irony, sarcasm, skepticism, grotesque, and absurdity. Next the work mentions works, in which France occurs, however it doesn't have a special meaning in the works of authors, it's just another common element. Besides that the thesis deals with their poetic activity, where poetry is analyzed, and mentions main elements. Another common element is essayistic and translational activity. Because one of the leading common elements is irony, the work deals with it in more detail, for example mentions the reasons, why te authors rely on it heavily. In the last chapter, the thesis discusses both French and Czech reception of works of the mentioned authors.

Conclusion of the thesis consists of summary and personal opinion of the author of these Czech writers with French identity.

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

PRIMÁRNÍ LITERATURA

KRÁL, Petr. *Arco a jiné prózy*. Praha: Fra, 2005. Edice české prózy (Fra). ISBN 80-86603-38-5.

KRÁL, Petr. *Hm, čili, Míra omylu: (texty z let 1995-2002)*. Praha: Protis, 2006. Večernice. ISBN 80-85940-74-4.

KRÁL, Petr. *P.S., čili, Cesty do ráje*. Toronto: Sixty-EightPublishers, 1990. Sixty-Eight.

KRÁL, Petr. *Přesuny: básně beze svědků: [texty z let 2003-2005]*. Příbram: Knihovna Jana Drdy, 2005. Edice současné české poezie (Knihovna Jana Drdy). ISBN 80-86937-03-8.

KRÁL, Petr, PTÁČEK, Luboš, ed. *Voskovec a Werich, čili, Hvězdy klobouky*. Praha: Gryf, 1993. ISBN 80-85829-03-7.

KRÁL, Petr. *Zpráva o místech*. Praha: Torst, 2008. ISBN 978-80-7215-338-1.

KUNDERA, Milan. *Jakub a jeho pán: pocta Denisi Diderotovi*. Brno: Atlantis, 1992. ISBN 80-7108-032-2.

KUNDERA, Milan. *Majitelé klíčů*. Praha: Československý spisovatel, 1964.

KUNDERA, Milan. *Monology: kniha o lásce*. Praha: Československý spisovatel, 1957. České básně (Československý spisovatel)

KUNDERA, Milan. *Poslední máj*. 3., přeprac.vyd. Praha: Československý spisovatel, 1963. Malá edice poezie (Československý spisovatel)

KUNDERA, Milan. *Ptákovina: divadelní hra*. V Brně: Atlantis, 2015. ISBN 978-80-7108-353-5.

KUNDERA, Milan, UHDEOVÁ, Jitka, ed. *Slova, pojmy, situace*. Brno: Atlantis, 2014. ISBN 978-80-7108-344-3.

KUNDERA, Milan. *Směšné lásky*. Praha: Československý spisovatel, 1970. Žatva (Československý spisovatel).

KUNDERA, Milan. *Valčík na rozloučenou: román*. Vyd. 2. Brno: Atlantis, 1997. ISBN 80-7108-136-1.

KUNDERA, Milan. *Zahradou těch, které mám rád*. V Brně: Atlantis, 2014. ISBN 978-80-7108-346-7.

- KUNDERA, Milan. *Život je jinde*. Vydání druhé, autorizované. V Brně: Atlantis, 2016. ISBN 978-80-7108-361-0
- OUŘEDNÍK, Patrik. *Anebo*. Praha: VolvoxGlobator, 1992. ISBN 80-901226-2-0.
- OUŘEDNÍK, Patrik. *Dům bosého*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-672-X.
- OUŘEDNÍK, Patrik. *Europeana: stručné dějiny dvacátého věku*. Praha: Paseka, 2001. ISBN 80-7185-404-2.
- OUŘEDNÍK, Patrik. *Příhodná chvíle, 1855*. Praha: Torst, 2006. ISBN 80-7215-270-X.
- OUŘEDNÍK, Patrik. *Rok čtyřadvacet: progymnasma 1965-89*. Praha: VolvoxGlobator, 1995. ISBN 80-85769-68-9.
- OUŘEDNÍK, Patrik. *Utopus to byl, kdo učinil mě ostrovem: pokus o vymezení jednoho žánru*. Praha: Torst, 2010. ISBN 978-80-7215-395-4.

SEKUNDÁRNÍ LITERATURA

- ČEŠKA, Jakub. *Přízračnost tvorby v zrcadle literatury, kapitola Hrabalovo ironicky přijímané bezdomovectví a Kunderův zapíraný stesk po domově*. Praha: Togga ve spolupráci s Univerzitou Karlovou v Praze, Fakultou humanitních studií, 2014.
- HAMAN, Aleš. *Tři stálice moderní české prózy: Neruda, Čapek, Kundera*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2631-4.
- HÁRL, Vlastimil. Fikce reality, nebo realita fikce in OUŘEDNÍK, Patrik. *Europeana: stručné dějiny dvacátého věku*. Praha: Paseka, 2001. ISBN 80-7185-404-2.
- HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1630-0.
- KRÁL, Petr. *Petr Král: úniky a návraty: rozhovor*. Praha: Akropolis, 2006. Osobnost (Akropolis). ISBN 80-86903-29-X.
- POCHODA Elisabeth. *Doslov*. in KUNDERA, Milan. *Valčík na rozloučenou: román*. Vyd. 2. Brno: Atlantis, 1997. ISBN 80-7108-136-1.

INTERNETOVÉ ZDROJE

KRÁL, Petr. *Řád umění a literatury Petru Královi*. Dostupné z:

http://www.pwf.cz/archivy/texty/clanky/rad-umeni-a-literatury-petru-kralovi_2988.html.

Kundera vydává nové eseje v češtině. K překladu románů ještě nesvolil. Dostupné z:

http://kultura.zpravy.idnes.cz/novy-kundera-0cc-/literatura.aspx?c=A140711_104323_literatura_vdr.

LUSÁKOVÁ, Jana. *Rozhovor s Patrikem Ouředníkem*. Dostupné z:

<http://www.nllg.eu/spip.php?article714>

Milan Kundera 85 let. Proč není český. Dostupné z: <http://literarky.cz/kultura/95-literatura/17186-milan-kundera-85-let-proc-neni-cesky>.

NOSÁLKOVÁ, Tereza. *Nejsem udavač, vzkázal z Francie Kundera*. Dostupné z:

<http://archiv.ihned.cz/c1-29009080-nejsem-udavac-vzkazal-z-francie-kundera>.

O autorovi Dostupné zde: <http://www.czechlit.cz/cz/autor/petr-kral-cz/>

O autorovi Dostupné zde: <http://www.nllg.eu/spip.php?article86>

PEŇÁŠ Jiří. *POHNUTÉ OSUDY: Jeden velký nepřítomný Milan Kundera. V Česku nejméně známý světový spisovatel*. Dostupné zde: [http://www.lidovky.cz/pohnute-](http://www.lidovky.cz/pohnute-osudy-jeden-velky-nepretimny-milan-kundera-fh8-)

[osudy-jeden-velky-nepretimny-milan-kundera-fh8-
/lide.aspx?c=A160416_191804_lide_ELE](http://www.lidovky.cz/pohnute-osudy-jeden-velky-nepretimny-milan-kundera-fh8-/lide.aspx?c=A160416_191804_lide_ELE)

Slovník české literatury po roce 1945, heslo *Petr Král*. Dostupné zde:

<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1054>

Slovník české literatury po roce 1945, heslo *Patrik Ouředník*. Dostupné zde:

<http://slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=531&hl=patrik+ou%C5%99edn%C3%ADk+>

TŘEŠŇÁK, Petr. *Udání Milana Kundery*. Dostupné zde:

<https://www.respekt.cz/tydenik/2008/42/udani-milana-kundery>.

VALDEN, Milan. *Kundera, Milan*. Dostupné zde:

<http://www.iliteratura.cz/Clanek/20137>.

VERECKÝ, Ladislav. *Milan Kundera: Spisovatel, který se skrývá*. Dostupné z:

http://kultura.zpravy.idnes.cz/milan-kundera-spisovatel-ktery-se-skriva-f15-/literatura.aspx?c=A011128_160153_literatura_kne.

Vybraní autoři. Patrik Ouředník. Dostupné zde:

<http://www.czechlit.cz/cz/autor/patrik-ourednik-cz/>

ZAHRADNÍČKOVÁ Hana. *Dějiny tvoří dějiny, rozhovor s Patrikem Ouředníkem*.

Dostupné zde: <http://nllg.eu/spip.php?article91>

ZELENÝ, Lukáš. *Literární velikáni: Milan Kundera*. Dostupné zde:

<http://magazin.dobre-knihy.cz/literarni-zajimavosti/literarni-velikani-milan-kundera/>.

PERIODIKA

MALIŠ, Otakar. „*Svobodný prostor jazyka...*“ korespondenční rozhovor s Patrikem Ouředníkem. Host O3/2002

TELEVIZNÍ POŘADY

Čtenářský deník. *Patrik Ouředník: Europeana*. Dostupné zde:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10169663406-ctenarsky-denik/308292320020011-ctenarsky-denik-patrik-ourednik-europeana/>

BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

PRUDILOVÁ, Barbora. *Bakalářská práce: Vybrané prózy Patrika Ouředníka a jejich ohlas v českém a francouzském tisku*, Brno, 2012. Dostupné z:

<https://theses.cz/id/jvsijv?lang=en>

HAŠKOVÁ, Barbora. *Diplomová práce: Česká a francouzská recepce románů Žert a Totožnost Milana Kundery*, Praha, 2009. Dostupné z:

<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/72328/>